מרים ובניה.

מרים ובניה׳

מִרְיָם וּבָנֶיהָ*)·

אֱמוּנָה אָשִׁירָה אֲזַמְּרָה תּוֹרַת
בְּמֵצַר מֶרְחָב בַּחֲשֵׁכָה אוֹרָה:
מְפִיהָ בִטְחָה מִפִּיהָ גְבוּרָה
לִכְלִי יְרוּא אֵשׁ לִבְלִי קְבוּרָה·
אָשִׁירָה לְמִרְיָם בְּיוֹם הֶרֶג בָּנֶיהָ
לֹא מָט לִבָּהּ לֹא נָפְלוּ פָנֶיהָ·
קוֹלָהּ בְּכֹחַ: עִזְבוּ בְּנֵי אֲדָמָה!
תָּמוּת גְוִיָּה וְאַל תָּמוּת נְשָׁמָה·
עֵט סוֹפֵר מָהִיר אָנָּא חָנֵּנִי אֵלִי
בְּנֵי מִרְיָם לְפָאֵר בָּרְכָה חֵילִי·
סָבְלוּ שָׂשׂוּ הֵסִבּוּ דָמָם כַּיַּיִן·
עָלוּ עַל מוֹקֵד לְךָ נָשְׂאוּ עָיִן·
רוּחַ שִׁירָה חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי כִּנּוֹרִי הָעִירָה
אָנֹכִי לְבַת נַחְתָּם אָנֹכִי לְבָנֶיהָ אָשִׁירָה·

מִרְיָם בַּת־נַחְתָּם אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה
שֶׁבַע שְׂמָחוֹת לָהּ אֱלֹהֶיהָ לֹא שְׁכֵחָה·
רַבַּת בָּנִים גֶּפֶן פּוֹרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בָיִת
בָּנֶיהָ סָבִיב לְשֻׁלְחָנָהּ כִּשְׁתִילֵי זָיִת·

---

*) מעשה במרים בת נחתום שנשבת היא וז' בניה · מדרש איכה

לְתוֹרָה גְּדֻלָּה מֵרִים לְמַעֲשִׂים בָּנֶיהָ
תּוֹרַת חֵן עַל לְשׁוֹנָהּ חֶסֶד אוֹר פָּנֶיהָ׃
אֵם וּבָנִים נֶפֶשׁ אַחַת תָּמִיד לְכֻלָּמוֹ
יִרְאָה וְאַהֲבָה רוּחַ וּנְשָׁמָה לָמוֹ׃
נַפְשָׁהּ וְנֶפֶשׁ בָּנֶיהָ בְּאֵל עֶלְיוֹן קְשׁוּרָה
בְּכָל־עֵת נְכוֹנִים הֲבִיאָהּ לוֹ תְּשׁוּרָה
שֶׁפַע עֹשֶׁר לָמוֹ אַף שֶׁפַע אֹשֶׁר׃
אֹשֶׁר בִּימִין תּוֹרָה בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר׃
וִימֵיהֶם חָלְפוּ בִּנְעִימִים וּשְׂמָחוֹת
עַד בּוֹא עֵת צָרָה יִרְבּוּ אֲנָחוֹת׃

אֵם וּבָנִים יָשְׁבוּ בֶטַח וּמְחִתָּה קְרוֹבָה
רֶצַח אוֹרֵב וּכְלֵי זַעֲמוֹ לְנֶפֶשׁ טוֹבָה׃
כֵּן יוֹשְׁבִים אַנְשֵׁי אֳנִיָּה בֶּטַח וְיָגוֹן בּוֹרֵחַ
עֵת יָשׁוּב רוּחַ דְּמָמָה וְשֶׁמֶשׁ זוֹרֵחַ
וְיִשְׂבְּעוּ רַב שִׂמְחָה וְיִינְקוּ שֶׁפַע נַחַת
הֵמָּה שְׂמֵחִים וּשְׁאוֹל רָגְזָה מִתַּחַת׃
פִּתְאֹם לְפֶתַע הִתְקַדְּרוּ שָׁמַיִם עָבִים
שֶׁמֶשׁ אָסְפָה אוֹרָהּ נָגְהָם כּוֹכָבִים
אֵשׁ תַּחְתֶּיהָ יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה
וְחִיל אֲחָז יוֹשְׁבֵי הָאֳנִי לְקוֹל הֲמוּלָה
וְרוּחַ חָזָק יִתְעוֹרֵר וְתִסְעַר סְעָרָה
אֶרֶץ תָּנוּט וְחָשְׁבָה לְהֵהָפֵךְ כִּקְעָרָה׃
בָּרָק יוֹרֶה חִצָּיו קוֹלוֹ יַשְׁמִיעַ רָעַם

רִכְבָּהּ תַּעֲזֹב עֶבְרָה קִנּוֹ זָעַם
וַיֹּאחֲזוּ אֳנִיָּה וַיְנִידוּהָ בְּיָד חֲזָקָה
וְיוֹשְׁבֶיהָ יָחִילוּ וַיִּזְעֲקוּ זְעָקָה
וְשַׁיִט יִפּוֹל מִיַּד מַלָּחִים אֵין תַּחְבּוּלָה
כָּל חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע הָאֳנִיָּה תֵּרֵד מְצוּלָה!׃

וַיָּקָם מֶלֶךְ שֵׁבֶט בְּיָדוֹ מַטֵּה זָעַם
לְפוֹצֵץ יִרְאֵי אֵל כְּפוֹצֵץ עֵץ רַעַם
הִרְבָּה חֲלָלִים שָׁפַךְ דָּמָם כַּמָּיִם
וְנַאֲקַת חַלְלֵי אַפּוֹ הִגִּיעָה שָׁמָיִם׃
טִמֵּא מִקְדָּשׁ שִׁבַּר שֻׁלְחַן הַמַּעֲרֶכֶת
הִתִּיךְ מְנוֹרָה טְהוֹרָה בָּא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת׃
הֵכִין לַלְוִיִּם הֵכִין לַכֹּהֲנִים מַטְבֵּחַ
זָרַק דַּם חֲזִיר עַל קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃
וַיִּגְזוֹר אֲשֶׁר יִכְרַע עַם יְיָ לֶאֱלִילָיו
וַיַּעֲבוֹר בְּשֶׁלַח כָּל מוֹאֵס בִּפְסִילָיו׃
וַיִּתֵּן דָּת אֲשֶׁר תָּבוֹא לְפָנָיו מִרְיָם וּבָנֶיהָ
וְתִכְרַע לְמַעֲשֵׂה יָדָיו וְתִבְגֹּד בַּאֲדוֹנֶיהָ׃
אֵם וּבָנִים בָּאוּ עַד כִּסֵּא הֶעָרִיץ
הוֹד פְּנֵיהֶם לֹא נֶהְפַּךְ מִפַּחַד הַפָּרִיץ׃
לֵב אֶחָד בָּאוּ הִשְׁלִיךְ נַפְשָׁם מִנֶּגֶד
וְלֹא יִסְגְּדוּ לְאֵל זָר לִבְגֹּד בַּיְיָ בֶּגֶד׃
כִּי גִּלָּה אֵל סוֹדוֹ אֶל אֵשֶׁת הֶחָיִל

הֶרְהִיב בְּנַפְשָׁהּ עֹז בְּחֶזְיוֹן לָיִל
וְהִיא דִבְּרָה נִחוּמִים אִמְּצָה לֵב בָּנֶיהָ
הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתֶיהָ וְקָרַן עוֹר פָּנֶיהָ׃
וַתַּעַן׃ לֹא לְעוֹלָם יָרִיב אֵל יִטּוֹר לָנֶצַח
לֹא לְעוֹלָם בָּנַי יָרוּם יַבִּיט רֶצַח
עֵת צָרָה לְיַעֲקֹב וּמֶנָּה תֵּצֵא תְשׁוּעָה
וְנֶהְפַּךְ אֵבֶל לְשָׂשׂוֹן וְנִהְיֵ לְגִיל וּתְרוּעָה׃
כֵּן נִרְאָה אֵלַי בְּחָזוֹן וְרוּחַ שָׂשׂוֹן עָטִיתִי
וְלָכֶם בָּנַי אֲסַפְּרָה אֶת אֲשֶׁר חָזִיתִי׃

בַּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שׂוֹרֵקָה וְרַבּוּ סְעִפֶּיהָ
וְשִׁלְּחָה הֵנָּה וָהֵנָּה בַּדֶּיהָ וַעֲנָפֶיהָ
וַחֲזִיר מִתְגּוֹלֵל מִיַּעַר בְּאַף וְחֵמָה
בָּא עַד הַגֶּפֶן וְכִרְסְמָהּ בִּמְשׂוֹטְטָה׃
וְאֵימָה חֲשֵׁכָה מִסָּבִיב וְחֹשֶׁךְ וּשְׁאִיָּה
וְקוֹל יְלָלָה נִשְׁמַע וְתַאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה׃
עַתָּה זָרַח אוֹר וּמַלְאָךְ בִּימִינוֹ תוֹרָה
וְצִיץ זָהָב עַל רֹאשׁוֹ וְקַרְנֵי אוֹרָה
וְעַל הַנֵּזֶר שֵׁם יְיָ בְּיִפְעָה וְתִפְאָרָה
וְיַד הַמַּלְאָךְ אֶל הַשֵּׁם בַּעֲטָרָה
וְרָעֲשָׁה הָאָרֶץ וּבָרָק וְקוֹל רַעַם
וּשְׁאוֹל פָּתְחָה פִיהָ וְיָצָא קֶצֶף וָזַעַם
וְהִשְׁלִיכוּ בְרַעַשׁ גָּדוֹל בְּסוּפָה וָסַעַר

וְהִשְׁלִיכוּ תַּחְתִּיּוֹת תָּפְתֶּה חֲזִיר מִיָּעַר ׳
וְאֵין עֲלָטָה וְזָרְחָה שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וְנִשְׁמַע קוֹל שָׂשׂוֹן וְאֵין צְעָקָה ׃
וְיַד הַמַּלְאָךְ שֵׁנִית אֶל הַשֵּׁם בָּעֲטָרֶת
וְהִכּוּ הַשָּׂרִיגִים שֹׁרֶשׁ וְהָיוּ לְגֶפֶן אַדֶּרֶת ׳
וַאֲדָמָה גַּן עֵדֶן וּפָרְחָה תְשׁוּעָה
וְהַלְלוּיָהּ בְּאֶרֶץ וְשָׁמַיִם וְקוֹל תְּרוּעָה ׃
כֵּן חָזִיתִי בַּחֲלוֹמִי וְאַתֶּם בָּנַי הַקְשִׁיבוּ !
וְרוּחֲכֶם אֶל אֵל וַעֲפַרְכֶם לֶעָפָר הָשִׁיבוּ ! ׳

וְלֵב אֶחָד וּפֶה אֶחָד הַבָּנִים עָנוּ
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע ! לְאֵל אֶחָד אָנוּ ! ׃ —
עַד הַכֵּם אֵם וּבָנִים עַתָּה בָּאוּ
צַר וּכְלֵי זַעֲמוֹ עֵינֵיהֶם רָאוּ ׳
סִירֵי גָּפְרִית סִירֵי זֶפֶת בּוֹעֵרָה
מַלְאֲכֵי עֶבְרָה וְחֵמָה סוֹעֵרָה ׳
כְּאֶרֶז כַּלְּבָנוֹן בְּיוֹם סוּפָתָה
שְׁמַעְיָה הַבְּכוֹר בְּלִי אֵימָתָה
אֵלָיו פָּנָה הַצּוֹרֵר בְּחֵלֶק שְׂפָתָיִם :
כְּרַע לְאֵלִי וַאֲנִי אַעֶדְךָ עֲדִי עֲדָיִים
אַלְבִּישְׁךָ רִקְמָה אַלְבִּישְׁךָ שֵׁשׁ וָמֶשִׁי
וְשָׁכַחְתָּ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ וּבֵית אָבִיךָ תֶּשִׁי ׳
וְאִם לֹא תֹאבֶה וְתִתֵּן כָּתֵף סוֹרֶרֶת
עֲרוּכָה לְךָ זֶפֶת וְגָפְרִית בּוֹעֶרֶת ׳ —

וּמִרְיָם קוֹלָהּ בְּכֹחַ קוֹלָהּ בִּגְבוּרָה:
אַל תִּירָא בְּנִי מְדוּרָה אַל קְבוּרָה!
כַּחוֹל *) בְּהִשָּׂרְפוֹ מֵאַפְרוֹ יָקוּם לִתְחִיָּה
כֵּן תָּקוּם נֶפֶשׁ מֵאֵפֶר שְׂרֵפַת הַגְּוִיָּה
וּמְרוֹמֵי שָׁמַיִם תַּעֲלֶה אֵבֶר כַּנְּשָׁרִים
וְכַשֶּׁמֶשׁ בֵּין כּוֹכָבִים תִּזְרַח בֵּין יְשָׁרִים·
שְׁמַע בֶּן־רַחֲמִי שְׁמַע נָא לְקוֹל אִמֶּךָ
עֲלֵה נָא הַמְּדוּרָה בְּשָׂשׂוֹן אַעַל עִמְּךָ·
רַק רְגָעִים כֹּל מַכְאוֹבֵי הָאֲדָמָה
וְעַד עוֹלְמֵי עַד תַּעֲנוּגֵי הַנְּשָׁמָה·

כְּמָטָר עֲלֵי תַּלְמֵי אֶרֶץ זְרוּעָה
אֲמָרֶיהָ עֲלֵי לִבּוֹ הוֹלִידוּ יְשׁוּעָה·
וַיַּעַן: אֱלֹהֶיךָ עֵץ וֵאלֹהַי נוֹטֶה שָׁמַיִם
לְפָנָיו אֶשְׁפֹּךְ שִׂיחִי אֶשְׁפֹּךְ דָּמִי כַּמָּיִם·
אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ עֲלֵי סִינַי שָׁמָעְנוּ
לְאַהֲבָה אוֹתוֹ בְּכָל־נֶפֶשׁ נִשְׁבָּעְנוּ·
בְּכֹל אֲשֶׁר יִקְרֵנוּ הוּא אֱלֹהֵינוּ
עוֹלָם וָעֶד· הוּא עַל־מוּת יְנַהֲגֵנוּ·

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֶּן־יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים

---

*) הויל פֿעניקס נאָך דעם מדרש׳

וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֵרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוּת בְּלֹא קְבוּרָה!
הֱיֵה לְעָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה׃

וְסַעַף אַכְזָרִי שָׂרִיג מִגֶּפֶן פּוֹרִיָּה
כְּקָטוּף יֶלֶד יָעֲלֶה שׁוֹשַׁנָּה יְפֵהפִיָּה
וְנָפַל יְרֵא יְיָ וְכִסָּה עֵינָיו אָמֶשׁ
ואָנוּ כוֹכְבֵי אוֹר וְאָבְלָה שָׁמֶשׁ׃
וּמַלְאֲכֵי אוֹר פָּתְחוּ הֵיכְלֵי אוֹרָה
וְעָנוּ: בְּרוּכָה לַיְיָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה!
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֵל אָמֵן שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אָח בִּדְמִי יָמֶיךָ׃
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת
אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח׃

וְאַבְרָהָם וְכָל יְשֵׁנֵי הַמַּכְפֵּלָה
הָלְכוּ שְׁחוֹחַ וְעַל פְּנֵיהֶם אֲפֵלָה׃
וְאַהֲרֹן וּמשֶׁה עָלוּם קֶבֶר
בָּכוּ וְעוֹרְרוּ זַעֲקַת שָׁבֶר׃
וְרָחֵל מְבַכָּה גַם הִיא עַל בָּנֶיהָ
וְתוֹרָה חָגְרָה שַׂק וְחָשְׁכוּ פָּנֶיהָ׃

בָּאוּ עַד הַכֵּס נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם
בָּכוּ רַב בְּכֵה עַל צָרַת בְּנֵיהֶם ׃
עוֹרְרוּ אֲנָחוֹת בִּלְשׁוֹנָם אֵין מִלָּה
וְרוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ כֹּל שָׁמַע אֶת הַתְּפִלָּה ׃
וְקוֹל בְּאָזְנָם : עוֹד תִּפְרַח אֲדָמָה
וֶאֱמֶת וּצְדָקָה תְּחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה ׃
רַב אַחֲוָה רַב שָׁלוֹם אֵין שִׂנְאָה
אֵין אֵיבָה אֵין נְקָמָה אֵין קִנְאָה ׃
הָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף וְהָיוּ לְאָיִן
וְאֵל יְיָ לְבַדּוֹ יִשְׂאוּ הָעַמִּים עָיִן ׃
וְנִשְׁמוֹת שָׁפְכוּ דָמָם יַעֲלוּ סֻלָּם
וְתַעֲנוּגֵי שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ גְּמוּלָם ׃
וְשָׁבוּ הַבּוֹכִים וְאוֹרוּ עֵינֵיהֶם
שָׂשׂוּ כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לִבְנֵיהֶם ׃
וּבְסוֹד אֱלוֹהַּ נֶחְתַּךְ עַל שִׁבְעָה הַבָּנִים
לְהֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי אֵל פָּנִים אֶל פָּנִים ׃

וּפְנֵי הַצָּר זוֹעֲפִים וְעֵינָיו אֵשׁ בּוֹעֲרָה
וַיֵּרוּ חִצֵּי עֶבְרָה וְנַפְשׁוֹ מְאֹד סוֹעֲרָה ׃
וְאָוֶן יַחְשׁוֹב בְּלִבּוֹ וּלְשׁוֹנוֹ הֶחֱלִיקָה
דִּבְּרָה הַוּוֹת סָרָה מְאֹד הֶעֱמִיקָה :
„ כַּבֵּד אֱלֹהֵי לְפָנָיו כְּרַע עַל בֶּרֶךְ
לִגְדֻלָּה לְכָבוֹד אַשֵּׁר לְפָנֶיךָ הַדֶּרֶךְ ׃

עַמְּךָ מוֹטוֹת בַּרְזֶל עֲלֵי צַוָּארֵימוֹ
רֶשֶׁת פְּרוּשָׂה לְרַגְלָם מִידֵי צָרֵימוֹ׃
הֱיֵה לִי בֵּן שׁוֹמֵעַ הֱיֵה תָּמִים עִמִּי
הֱיֵה אָח לִי כְּיוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי׃
עֲזוֹב עַמְּךָ הִתְעָרֵב בְּנִכְבַּדֵּי עַמִּי
לָמָּה תַחֲרֶה אַפִּי תְעוֹרֵר זַעֲמִי?"

וּמְרִים הַחֲרִישָׁה כִּי נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ
נַפְשָׁהּ נוֹדֵדָה הֵנָּה וָהֵנָּה נָעוּ פְעָמֶיהָ
אָהֲבָה אֶת אֱלֹהֶיהָ אָהֲבָה אֶת בָּנֶיהָ
וְהִנֵּה בְנָהּ הַבְּכוֹר עָפָר וָאֵפֶר לְעֵינֶיהָ׃
וְגָבְרָה אַהֲבַת אֵל לִדְמָמָה הוּקַם סָעַר:
"יָמוּת בְּנִי בַר־לֵב וְאַל יַט אֹזֶן לַבָּעַר!
חֶרֶב תֹּאכַל בָּשָׂר כַּחֵשׁ בַּיְיָ נְשָׁמָה
יוֹרִידָהּ שְׁאוֹלָה וְגוֹרָלָהּ שְׁמָמָה׃"
שִׁכְּלָה לְדַבֵּר וּמְנוּחָה הֵאִירָה פָנֶיהָ
וַעֲזַרְיָה שָׁמַע וְקוֹלוֹ נָעִים לְאָזְנֶיהָ:

לֹא אֶשְׁתַּחֲוֶה לָעֵץ לַעֲזֹב אֱלֹהִים חַיִּים
לֹא אֶנַּשֵּׁק אֶבֶן לְכַחֵשׁ בְּאֵל שָׁמַיִם׃
עַל פָּנַי לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
קוֹל יְיָ וְכָל יִשְׂרָאֵל כְּאִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים
כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים
מַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מַשְׁפִּיל גְּבוֹהִים׃

מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם יַחְדָּו הֵמָּה אֱלִילֶיךָ
אוּבַל לַטֶּבַח וְאַל אֶבְרְכָה לִפְסִילֶיךָ ·
הֵן תִּקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל אִישׁ הַדָּמִים !
תִּקְטְלֵנִי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים ·

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֶּן-יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים
וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֲרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוֹת בְּלֹא קְבוּרָה !
חַיָּה לְעָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה ·

וְסֵעֵף אַכְזָרִי שָׂרִיג מִגֶּפֶן פּוֹרִיָּה
בְּקְטוֹף יֶלֶד עָלֶה שׁוֹשַׁנָּה יְפֵהפִיָּה
וְנָפַל תָּמִים הֶרֶךְ וְכִסָּה עֵינָיו אֶמֶשׁ
וְאָנוּ כוֹכְבֵי אוֹר וּבָכְתָה שָׁמֶשׁ ·
וּמַלְאֲכֵי מָרוֹם פָּתְחוּ הֵיכְלֵי אוֹרָה
וְעָנוּ: בְּרוּכָה לַיְיָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה !
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אָח בִּדְמִי יָמֶיךָ ·
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת
אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח ·

וְרוּחַ הַבְּכוֹר אוֹר חָדָשׁ הוֹפִיַע
וּנְתִיבֵי אוֹר לְאָחִיו הוֹדִיַע ·

וְיָרֵחַ וְכוֹכָבִים בְּרֹאשָׁם חַמָּה
אָבְלוּ וְאָנוּ : אֵיךְ הָיְתָה לְשַׁמָּה
אֵם שְׂמֵחָה ! זֶה גּוֹרַל הַתַּמָּה ?
בָּנֶיהָ נִטְעֵי חֶמֶד שְׁתִילֵי זָיִת
תִּקְטֹף יָד לֹא־רְחֵמָה כְּשָׁיִת ?
עוֹבְדֵי אֵל חַי יְשׁוּפֵם לָיִל
וְזוֹבְחִים לַמֵּתִים יַשְׂגּוּ חָיִל ?
חָמָס תַּבִּיט וְתִמְנַע עֵזֶר
וְזֵד יָהִיר נוֹשֵׂא נֵזֶר ·
יַרְגִּיז גּוֹי יַרְגִּיז אֶרֶץ
אֵל אֲשֶׁר יִפֶּן יִפְרֹץ פָּרֶץ !
אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיַע צַוֵּה יֶשַׁע !
עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ הוֹדִיַע פּוֹצֵץ רֶשַׁע !
חֲשׂוֹף זְרוֹעַ עוֹרְרָה מַטֵּה זַעֲמֶךָ !
בְּרוֹק בָּרָק הַשְׁמִיַע קוֹל רַעֲמֶךָ !
צַוֵּה וְחִצֵּי אֵשׁ נִירָה בְּלֵב קָמֶיךָ
שְׁלַח יָדְךָ וּפְתַח אֲרֻבּוֹת שָׁמֶיךָ
בַּקַּע מַעְיְנֵי תְהוֹם יָבוֹא מַבּוּל מָיִם !
צַוֵּה אֵל נְקָמוֹת וְנֶעֱזוֹב חוּג שָׁמָיִם
וְיָמֵשׁ חֹשֶׁךְ וִיגַשֵּׁשׁ צָר בַּצָּהֳרָיִם ! · —

וּבְאָזְנֵי הַכּוֹכָבִים נִשְׁמַע קוֹל דְּמָמָה:
שׁוּבוּ אִישׁ לְחוּגוֹ הָאִירוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה!
אֲנִי נוֹהֵג כֹּל אֲנִי בְּעִתָּהּ אָחִישׁ יְשׁוּעָה!
מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ הִנֵּה קוֹל שְׁמוּעָה:
„אַחִים כֻּלָּנוּ אֵין שִׂנְאָה אֵין מִלְחָמָה
נוֹטֶה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֲבִי כֹּל נְשָׁמָה׃“
אַחֲוָה תָּאִיר פְּנֵי אָדָם כִּפְנֵי כוֹכָבִים
וּמָחֲתָה מֵעַל כֹּל פָּנִים דִּמְעָה וַעֲבִים׃

וְקוֹל נִשְׁמַע בְּכֹל רַחֲבֵי שָׁמָיִם:
„דַּם הַטְּבוּחִים יִזַּל טַל חַיִּים
וְהִשְׁקָה כָל־לֵב וְתִפְרַח אֱמוּנָה
בְּאֵל אֶחָד בְּאֵל בְּלִי תְמוּנָה!“
וּבְאָזְנֵי כֹל מַלְאַךְ כֹּל נְשָׁמָה
כִּנְעִימוֹת כִּנּוֹר קוֹל הַנֶּחָמָה
וְחֶדְוַת רוּחַ הֵאִירָה עֵינֵיהֶם
וְהִשְׁתַּחֲווּ וְנָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם׃
וְשָׁבוּ הַמְּאוֹרוֹת וְהֵאִירוּ שָׁמָיִם
וְסִפְּרוּ כְּבוֹד אֵל מְקוֹר הַחַיִּים׃

כַּאֲרִי לָקַק דָּם מִזַּעְפּוֹ בַל יֶרֶף
עַד יִמְצָא חַיָּה וְיִטְרוֹף טָרֶף:
כֵּן חֲמַת צָר דָּם אָדָם לְחֵכָּה
תִּצְמָא׳ וְדָם עַל דָּם שׁוֹפֵכָה׳

הַצָּר לָקַק דָּם וְנַפְשׁוֹ הַטְּמֵאָה
לִשְׁתּוֹת עוֹד תָּמִיד צְמֵאָה ׳

גְּשָׁה אֵלַי אָמַר לַחֲנַנְיָה שְׁמָעֵנִי
לְהֵיטִיבְךָ אָשִׂימָה עָלֶיךָ עֵינִי ׳
רְאֵה דְמֵי אַחֶיךָ נוֹזְלִים כַּמָּיִם
חֲכַם אֵיפוֹא בְּנִי בְּחַר בַּחַיִּים ! —

עַד כַּלֵּה הַצָּר לֹא הִתְאַפֵּק הַנַּעַר
קִנְאַת אֵל הֵצִיקַתּוּ שְׁאוֹן הַבַּעַר
לְהַשְׁבִּיתַ חֲרוֹן אַפּוֹ לַהֲבֵי אֵשׁ בּוֹעֵר
שֶׁצֶף קִצְפּוֹ מִשְׁבְּרֵי יָם סוֹעֵר ׳
וַיַּעַן: אַל נָא תַּכְבִּיר מִלִּים
רַק נִבְעָר יִכְרַע לַפְּסִילִים ׳
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאָבֶן
שׁוֹר אוֹכֵל עֵשֶׂב שֶׂה תֶּבֶן ׳
תְּמוֹל כָּרַתָּ בְּרוֹשׁ מִיַּעַר
הַיּוֹם תִּכְרַע לוֹ בָּעַר !
רַק כְּסִילִים רַק אֱוִילִים
יִקְּדוּ לַפְּסִילִים יִקְּדוּ לָאֱלִילִים !
לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר צִוָּה אֵלִי
הוּא מְקוֹר חַיַּי לוֹ דָמִי וְחֵילִי ׳
הוּא צוּרִי לְפָנָיו אֶכְרַע עַל בֶּרֶךְ
לִגְדֻלָּה הוּא יְיַשֵּׁר לִי הַדֶּרֶךְ ׳

אִשָּׁה עֲלֵי מוֹקֵד קִוִּיתִי לִישׁוּעָתֶךָ
יְיָ אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ תְּמוּנָתֶךָ׃

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֵן יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים
וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֵרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם׃
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוּת בְּלֹא קְבוּרָה!
הֱיֵה לְעָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה!׃

וַנָּפַל בְּחֶרֶב צוֹרֵר לְלֹא־חֶמְלָה נָעַר
כִּנְפוֹל עֵץ לְלֹא־עִתּוֹ מֵרוּחַ סָעַר
וּמַלְאֲכֵי מָרוֹם פָּתְחוּ הֵיכְלֵי אוֹרָה
וְעָנוּ: בְּרוּכָה לַייָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה!
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אָח בִּדְמִי יָמֶיךָ׃
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת
אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח׃
וְרוּחוֹת הַטְּבוּחִים אוֹר חָדָשׁ הוֹפִיעוּ
וּנְתִיבֵי אוֹר לָאָח הוֹדִיעוּ׃

וַחֲמַת הַצָּר לֹא שָׁכָכָה עוֹד יָדוֹ נְטוּיָה
לֶאֱכוֹף עַבְדֵי אֵל חַי לַעֲבוֹדָה בְזוּיָה׃

כֵּן יִשְׁטֹף נָהָר אֵין־שֶׁבֶר שָׂדוֹת וּכְרָמִים
וִיכַסֶּה כַּיָּם גַּנִּים עֲרוּגוֹת וּתְלָמִים׃
הִנֵּה כִּי כֵן קִלְלַת זֵד יָחֵל לַעֲשׂוֹת רֶשַׁע
יָחֵל וְלֹא יָסִיף יוֹסִיף פֶּשַׁע עַל פֶּשַׁע
לֹא יִשְׁקֹט לֹא יָנוּחַ עַד יִפּוֹל לַפָּחַת
נַפְשׁוֹ לֹא תִשְׂבַּע עַד תֵּרֵד שָׁחַת׃

וַיִּפֶן הַצָּר אֶל בְּנָיָה וַיֹּאמֶר: בָּרוּךְ טַעַמְךָ!
לָמָּה תֵלֵךְ בְּשַׁעֲרֵי שְׁאוֹל בְּלֹא יוֹמֶךָ?
אֱלֹהֵיכֶם מָאַס בָּכֶם וְאַתֶּם מְשִׁסָּה לַגּוֹיִם
וְאַתֶּם הָשְׁלַכְתֶּם יַם רְחוֹקִים וָאִיִּים׃
סְגוֹד אֵיפוֹא לֵאלֹהֵי עֲזוֹב עַמֶּךָ
שֵׁב בְּהֵיכָלִי וְעִמְּךָ אָחִיךָ וְאִמֶּךָ׃
נְדִיבֵי עַמִּים יְכַבְּדוּךָ לְפָנֶיךָ יִכְרָעוּן
כַּאֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ לְקוֹלִי לְקוֹלְךָ יִשְׁמָעוּן׃

מַדּוּחֵי הַמֵּסִית אֹזֶן מְרָיִם שׁוֹמַעַת
לְהָפֵר עֲצָתוֹ שְׂפָתֶיהָ תְּטוֹפְנָה דָעַת:
„מִמְּעוֹן קָדְשָׁם מִמְּרוֹמֵי שָׁמָיִם
מַזְהִירִים אַחֶיךָ כְּשֶׁמֶשׁ צָהֳרָיִם׃
מִנִּי כוֹכְבֵי אוֹר יָאִירוּ
פְּנֵיהֶם אֵלֶיךָ אַף יָעִירוּ:
הִתְנַעֵר מֵעָפָר פְּשׁוֹט מְעִילֶךָ
עֲלֵה אֵלֵינוּ. בְּצֵל שַׁדַּי צִלֶּךָ׃

שָׁם תִּתְעַדֵּן עֲלֵי בִּרְכֵּי אֲבוֹתֵינוּ
שֶׁשָּׁפְכוּ דָמָם כָּמוֹנוּ לְקַדֵּשׁ דָּתֵנוּ״

בֵּן מַקְשִׁיב פָּתַח פִּיו בְּחָכְמָה: צוֹרֵר!
שִׂיחַ תָּפֵל מוֹצָא פִּיךָ שְׂחוֹק יְעוֹרֵר
לֹא חִנָּם שֶׂה פְזוּרָה יִשְׂרָאֵל·
בָּעַמִּים יִתְבּוֹלֵל לִקְרוֹא בְּשֵׁם אֵל
עוֹלָם· אַבְרָהָם מִמִּזְרָח הוֹפִיעַ
הִתְהַלֵּךְ מִגּוֹי אֶל גּוֹי וְהוֹדִיעַ
אֵל עֶלְיוֹן אֵל אֶחָד אֵל אֱמֶת
וְלָנוּ זֹאת מוֹרָשָׁה לָנוּ חוֹתָמֶת·
עַל כֵּן הָגְלֵינוּ זֹרִינוּ בַגּוֹיִם
הָשְׁלַכְנוּ יַם רְחוֹקִים וָאִיִּים·
עַתָּה אַתָּה עֶבֶד לְנָכְרִיָּה
יֵשׁ עֵת וְתִשְׁתַּחֲוֶה לָעִבְרִיָּה
וְאֵל אֶחָד עַל פְּנֵי כֹל הָאָרֶץ
וְאֵין צְוָחָה עוֹד וְאֵין פָּרֶץ·

זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם יָצָא מִפִּי אֵלִי
בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי הוּא יָאִיר לֵילִי
וּמַלְאָכָיו יְצַוֶּה לִי יִשָּׂאוּנִי עַל כַּפַּיִם
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהַי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים·

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֵּן יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים

וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֲרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוּת בְּלֹא קְבוּרָה!
הֱיֵה לְעָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה!・

וְשָׂחַק צָר לִקְטוֹף בְּמַשְׂטֵמָה נַעַר
כְּשָׂחוֹק לְגַלָּב קְטוֹף שֵׂעָר בְּתַעַר・
וּמַלְאֲכֵי מָרוֹם פָּתְחוּ הֵיכְלֵי אוֹרָה
וְעָנוּ: בְּרוּכָה לַיְיָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אָח בִּדְמִי יָמֶיךָ・
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת
אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח・
וְרוּחוֹת הַטְּבוּחִים אוֹר חָדָשׁ הוֹפִיעוּ
וּנְתִיבֵי אוֹר לָאָח הוֹדִיעוּ・

בִּנְפוֹל תַּרְדֵּמָה עַל אֲנָשִׁים בַּחֲלוֹם לָיִל
יְעוֹרֵר אֵל לֵב אָדָם לַעֲשׂוֹת חָיִל
בְּמַרְאֶה בְּחִזָּיוֹן עֲתִידוֹת לוֹ יוֹדִיעַ
וּבַעֲלָטָה וְחֶשְׁכַת רוּחַ נְהָרָה תוֹפִיעַ・
כֵּן עוֹרֵר אֵל לְבַב יְדַעְיָה
וְנִרְאָה אֵלָיו כְּמַלְאָךְ שְׁמַעְיָה:

וַתִּשָׂאֵהוּ רוּחַ וְהוּא בְאֶרֶץ צִיָּה
וְסֶלַע כְּהַר עוֹלֶה מִנִּי תַחְתִּיָּה
וּבָא עַד כּוֹכָב וְהִכָּהוּ שְׁאִיָּה׃
בְּקִיעֵי הַכּוֹכָב נָפְלוּ עֲלֵי אֲדָמָה
הָיוּ לַהֲרָרִים תְּלוּלִים הֵנָּה וָשָׁמָּה׃
וְהַר בֵּינוֹתָם גָּבוֹהַּ גָּבוֹהַּ עָלֵימוֹ
אֵלָיו פָּנוּ כֻלָּם אֵלָיו נָשְׂאוּ עֵינֵימוֹ׃
וְהַסֶּלַע נָפַל לְפָנָיו וְהָיָה לְעָפָר וָאֵפֶר!
וְנִפְתְּחוּ שָׁמַיִם וּשְׁמַעְיָה בְּיָדוֹ סֵפֶר
וְעָלָיו: עֵת קֵץ׳ וְחָדַל אֲשֵׁרָה וּבַעַל
וְאֵל אֶחָד בָּאָרֶץ מִתַּחַת בַּשָּׁמַיִם מִמָּעַל!״

כְּכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה לְעֵינֵי יְדַעְיָה
עֵת כְּמַלְאָךְ נִגְלָה אֵלָיו שְׁמַעְיָה
וּכְהוֹלֵךְ בֶּחָלִיל לָחֹג זֶבַח מִשְׁפָּחָה
עָלָה עַל הַמּוֹקֵד וְנָס יָגוֹן וַאֲנָחָה׃

וַיַּעַל וַיַּעַן: שִׂמְחִי שִׂמְחִי אִמִּי
שְׁמַעְיָה נִרְאָה לִי גִּילִי עַמִּי!
לְמוֹעֵד קֵץ׳ נְאוּמוֹ יַעֲבוֹר זָעַם
יָקוּם לִדְמָמָה סַעַר יִשְׁתּוֹק רָעַם
וַיְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד פֶּה אֶחָד יַבִּיעוּ
כָּל גּוֹי כָּל מַמְלָכָה גָּדְלוֹ יַשְׁמִיעוּ:

וַאֲנִי בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי אִישַׁן אָעִירָה

בְּסוֹד קְדוֹשִׁים אֵשֵׁבָה עִמָּם אָשִׁירָה ׃
לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה לְזַמֵּר מַהֲלָלוֹ
לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ לְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ ׃

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֵּן יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים
וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֲרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי : מוּת בְּלֹא קְבוּרָה !
הֱיֵה לְעָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה ! ׃

וְטָרַף הַצּוֹרֵר יֶלֶד כִּזְאֵב עֶרֶב
טוֹרֵף שֶׂה ׃ וְהִרְוָה דָמוֹ חֶרֶב ׃
וּמַלְאֲכֵי מָרוֹם פָּתְחוּ שַׁעֲרֵי אוֹרָה
וְעָנוּ ׃ בְּרוּכָה לַיְיָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה !
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אָח בִּדְמִי יָמֶיךָ
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת
אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח ׃
וְרוּחוֹת הַטְּבוּחִים אוֹר חָדָשׁ הוֹפִיעוּ
וּנְתִיבֵי אוֹר לָאָח הוֹדִיעוּ ׃ —

עוֹד לֹא נָפַל מִיַּד הַצּוֹרֵר מַטֵּה הַזָּעַם
וְהֵנִיף שֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ כְּפַעַם בְּפָעַם׃
עוֹרָה עַמִּי סַפְּרָה גְּבוּרוֹת
יֶלֶד שֵׁשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו אֲסוּרוֹת
וְהוּא חָפְשִׁי מֵאֲדוֹנָיו׳ יִרְאָתוֹ גָּבֵרָה
וְעוֹרְרָה רוּחַ אֱמֻתוֹ וְעֻזּוֹ עוֹרֵרָה׃
וְשָׂחַק לַמִּתְנַקֵּם וְשָׂחַק לַכֶּבֶל
בָּחַר בַּמָּוֶת וְלֹא כָרַע לַהֶבֶל׃
עֵינָיו אוֹרוּ וְרָאוּ הַמְּדוּרָה —
אֱמוּנָה הֵעִירָה בְלִבּוֹ רוּחַ גְּבוּרָה׃

יְמֵי צַדִּיק עֲלֵי אֶרֶץ יְמֵי סָעַר
רָשָׁע יִרְמוֹשׂ יִטְרוֹף כְּחַיְתוֹ יָעַר
צַדִּיק מִרְמַס רַגְלָיו וּסְבִיבוֹ אֶמֶשׁ
עַד יִגָּלֶה מָוֶת וְזָרְחָה לוֹ שָׁמֶשׁ׃
וְתוֹרֵי זָהָב לוֹ חֵלֶף אֵסוּר וָכֶבֶל
וַחֲלוֹם לַיְלָה בְּעֵינָיו יְמֵי הָאֵבֶל׃
כָּל תְּלָאָה כָּל מְאֵרָה
חֲלִפָּה לוֹ עַד מְהֵרָה
וּבְרָכָה תַּחַת קְלָלָה
וּמַרְגּוֹעַ תַּחַת בֶּהָלָה׃

כֵּן יְכַסֶּה עָנָן חֶרֶס וְחָשְׁכוּ שָׁמַיִם
וָרַעַם וְסַעַר וְנַהֲרֵי נַחֲלֵי אֵשׁ וּמָיִם׃

בִּנְקִיקֵי סְלָעִים תִּתְחַבֵּא חַיְתוֹ יָעַר
וַיִּפְחַד וַיִּירָא גֶּבֶר וְיִרְעַד כְּנָעַר:
פֶּן יַפִּיל אֶרֶץ לְמַשּׁוּאוֹת סָעַר ·
פְּחָדִים יַחֲלוֹפוּ וְחָדַל חשֶׁךְ וּשְׁאִיָּה
הַמָּטָר לִבְרָכָה אֶרֶץ תֵּעוֹר לִתְחִיָּה
שֶׁמֶשׁ בְּהוֹדָהּ עֲלֵי רָקִיעַ תּוֹפִיעַ
וְתוֹשִׁיעַ אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ·
וְרוּחַ חַיִּים מְרַחֶפֶת וְקוֹל מִבֵּין עֳפָאִים
וּתְשֻׁקֶּה אֶרֶץ עֲיֵפָה וְתַדְשֵׁא דְשָׁאִים
רוֹעֶה עַל מֵי מְנוּחוֹת בְּגִיל יְנַהֵל צֹאנוֹ
וְכַפֵּי הֶלֶךְ שְׁטוּחוֹת לְהַלֵּל אֶת קוֹנוֹ ·
וְאֶל אֲשֶׁר תֵּפֶן עַיִן שִׂמְחָה פוֹרַחַת
פַּחַד וְאֵימָתָה אַיִן שֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת:
וּתְהַלֵּל יָהּ כֹּל נְשָׁמָה:
„כְּגַן אֱלֹהִים פְּנֵי אֲדָמָה!"

עוֹבַדְיָה שֵׁם הַשִּׁשִּׁי אֵלָיו פָּנָה הַצּוֹרֵר
הִשִּׁיא כְנָחָשׁ נַעַר לִהְיוֹת בֵּן סוֹרֵר
חֲזַק מֵצַח הֵרִים בְּאֵל עֶלְיוֹן יָדָיִם
בֵּרֵךְ אֶת אֱלֹהָיו נָאֵץ אֱלֹהִים חַיִּים
וַיַּעַן: הַחַיִּים וְהַמָּוֶת נָתַתִּי לְפָנֶיךָ
תְּנָה בְנִי לִבְּךָ לִי הַט אֵלַי אָזְנֶיךָ!
בְּחַר בַּחַיִּים וְלֹא תַשְׁלִיךְ מִנֶּגֶד נַפְשֶׁךָ
וַאֲנִי אַגְדִּיל כְּבוֹדְךָ וַאֲנִי אָרִים רֹאשֶׁךָ ·

זֶה אֵלִי אֲרוֹן כֹּל הָאָרֶץ לוֹ טוֹבוֹתֶיהָ
לִמְכַבְּדָיו יָאִיר פָּנָיו יִפְתַּח אוֹצְרוֹתֶיהָ ·
בָּרְכָה שְׁמוֹ וְעִמִּי תֵּשֵׁב עַל שֻׁלְחָנִי
בֵּן יַקִּיר תִּהְיֶה לִּי וְאַב רַחֲמִים אָנִי ·
וְאַתָּה כִּי תְבָרֵךְ אֶת אֱלֹהֶיךָ וְאֶת אֵלִי תָּאֹר
עֲצָמֶיךָ יְגָרֵם כֶּלֶב מֵעָלֶיךָ אַפְשִׁיט עוֹר:
וּמִרְיָם נָשְׂאָה בִּבְכִי אֶל בְּנָהּ עֵינֶיהָ
לֶאֱהַב אֱלֹהִים חַיִּים פֵּרְשָׂה כַּפֶּיהָ ·
וְלֹא יִגָּרַע מֵאֶחָיו וְיַט אֹזֶן לַשֶּׁקֶר
וְיֵרֵד תְּהוֹמוֹת עֲמֻקִּים לְאֵין חֵקֶר:
הַעִירוֹתִי לֵב אָחִיךָ הִטּוּ לְדִבְרֵי אָזְנַיִם
שָׂשׂוּ הָלְכוּ לַטֶּבַח עָלוּ רוּם שָׁמַיִם ·
הַט גַּם אַתָּה אָזְנֶיךָ עֲזוֹב נָא חֶלֶד
הֱיֵה תָּמִים עִם אֱלֹהֶיךָ הֱיֵה תָמִים יֶלֶד !
עֲלֵה עַל מוֹקֵד וַאֲנִי אַחֲרֶיךָ
וִיהִי אֱלֹהִים עִמְּךָ וְשָׂטָן עִם עָרֶיךָ ·

וְעוֹבַדְיָה שָׁמַע וְהִקְשִׁיב לִדְבָרֶיהָ
כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב שָׂשׂ עַל אֲמָרֶיהָ:
בָּחַרְתִּי בַחַיִּים! אֵל אֶחָד צוּר לְבָבִי
אָשׁוּבָה אֶל עֵדֶן אָשׁוּבָה אֶל אָבִי ·
שִׂישִׂי אִמִּי שִׂישִׂי רַק רֶגַע וְאֵין עָבִים
וַאֲנִי אֶתְהַלְּכָה בִּמְרוֹמֵי כוֹכָבִים

וְאַתְּ וְאַתִּי וַאֲנִי בְּצֵל עֵדֶן נַרְגִּיעַ
וּזְמִירוֹת תּוֹדָה עֲלֵי כִנּוֹר נַשְׁמִיעַ׃
וּמַלְאֲכֵי אוֹר יַטּוּ אֹזֶן לְשִׁירֵינוּ
יִקְחוּ כִנּוֹר יַנְעִימוּ דְבָרֵינוּ׃
אָשׁוּבָה אֶל עֵדֶן אָשׁוּבָה אֶל אָבִי
הוּא אֵלִי הוּא גוֹאֲלִי הוּא צוּר לְבָבִי
חֲרוֹק שִׁנֶּיךָ צוֹרֵר אֵין חֹשֶׁךְ אֵין לָיִל!
אֵל יְיָ יָאֵר לָנוּ — הָאֵל הַמְאַזְּרֵנוּ חָיִל׃

וְאוֹרוּ עֵינֵי מִרְיָם וּפָנֶיהָ שְׂמֵחִים
וְהֶעֱלְתָה בֵּן יַקִּיר כְּעוֹלוֹת מֵחִים
וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֲרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוּת בְּלֹא קְבוּרָה!
הֱיֵה עָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה!

וְשָׂמַח הַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים
כִּי לֹא כָרַע לִפְסִילָיו מַעֲשֵׂה תַעְתֻּעִים׃
וּמַלְאֲכֵי מָרוֹם פָּתְחוּ הֵיכְלֵי אוֹרָה
וְעָנוּ: בְּרוּכָה לַיְיָ נְשָׁמָה טְהוֹרָה
לְקַדֵּשׁ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ שָׁפַכְתָּ דָמֶיךָ
עָזַבְתָּ אֵם עָזַבְתָּ אֶת בִּדְמֵי יָמֶיךָ׃
שֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן וּשְׂבַע שְׂמָחוֹת
נָס יָגוֹן נָסוּ אֲנָחוֹת

אֵין אָסוֹן אֵין רֶצַח
רַק שָׂשׂוֹן וּנְעִימוֹת נֶצַח׃
וְרוּחוֹת הַמְּבוּחִים אוֹר חָדָשׁ הוֹפִיעוּ
וּנְתִיבֵי אוֹר לָאָח הוֹדִיעוּ׃

אֱנוֹשׁ בְּשַׁגָּם הוּא בָּשָׂר רְפֵה יָדָיִם
עַתָּה יִשָּׂא אֵבֶר יַעֲלֶה שָׁמָיִם׃
רֶגַע כְּנָפָיו תִּרְפֶּינָה וְנַפְשׁוֹ עֲיֵפָה
וְהִיא עַל פְּנֵי אֶרֶץ כִּזְבוּב מְרַחֵפָה׃
עַל כֵּן יִלַּה אֱנוֹשׁ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ
וְעֵינוֹ תִדְמַע צָרָה כִּי תְבוֹאוֹ׃
וְכִי תִגְדַּל מִנְּשׂוֹא עֵינוֹ יִבְשָׁה
וְעוֹד מְעַט וְלִבּוֹ לְיֵאוּשׁ יִרְשָׁה׃
וְיֵשׁ אֲשֶׁר רוּחַ יָהּ יִתְנוֹסֵס בְּחֻבּוֹ
וְרוּחַ מִמָּרוֹם יִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ
וְהוּא יִשְׂחַק לְמָוֶת יִשְׂחַק לְקֶבֶר
יִרְאֶה לַהַט הַחֶרֶב וְיָמוּת כְּגֶבֶר
וְעוֹדוֹ נַעַר וְעוֹדוֹ יֶלֶד
חֶרֶב מִתַּעַר יִשְׁלוֹף וְיַעֲזוֹב חֶלֶד׃

כֵּן כְּרְסֵם שִׂשָּׁה שָׂרִיגִים חֲזִיר מִיַּעַר
וְקָטַף גֶּפֶן פּוֹרִיָּה כְּרוּחַ סוֹעָה וָסָעַר׃
וּמִרְיָם שַׁכּוּלָה בְּכֹל זֹאת שְׂמֵחָה
יְיָ לֹא עֲזָבָהּ לֹא עֲזָבָהּ בְּרִיתוֹ לֹא שְׁכֵחָה
לֹא שְׁכֵחָהּ׃ עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן וּשְׁמוֹ הוֹדְיָה

רַךְ וְיָחִיד לְאִמּוֹ שָׂרִיג מִגֶּפֶן פּוֹרִיָּה ·
אֵלָיו פָּנָה הַצָּר בְּחֵלֶק שְׂפָתָיו לְהַדִּיחֵהוּ
וּמֵהִסְתַּפֵּחַ בְּאֵל אָמֵן בְּאֵיבָה לְהָדְפֵהוּ ·
וַיֹּאמֶר: לְבִּי לְבִּי עַל חַלְלֵי אַחֶיךָ
קְשׁוּרָה בְנַפְשְׁךָ נַפְשָׁם בְּחַיִּים חַיֶּיךָ ·
מֵעַי מֵעַי עַל הָאֲבוֹן עַל צָרַת אִמֶּךָ
עֲזוּבָה וַעֲצוּבָה נִצֶּבֶת פֹּה עִמְּךָ ·
שִׁשָּׁה בָנִים רַעֲנַנִּים וּדְשֵׁנִים
שׁוֹכְבִים בַּעֲפַר מָוֶת יְשֵׁנִים ·
זְדוֹן לִבָּם וְאִוֶּלֶת אֵם לֹא־רֻחָמָה
נִצֶּבֶת עַתָּה פֹּה עֲצוּבָה וְשׁוֹמֵמָה
זְדוֹנָם וּגְאוֹנָהּ הִשִּׂיאָם לְחָרֵף אֵלִי
מִיָּדוֹ לְרֹאשִׁי נֵזֶר מִיָּדוֹ לִי חֵילִי ·
בָּטְחוּ בֵאלֹהֵיהֶם יָרְדוּ שְׁאוֹל כְּהֶרֶף עָיִן
תַּמּוּ גָּוְעוּ עַד מְהֵרָה הָיוּ לְאָיִן ·
אֱלֹהַי עָשָׂה זֹאת הוּא שְׁאוֹל הִשְׁלִיכָמוֹ
קִנְאָתוֹ אֵשׁ לוֹהֵט חֲרוֹן אַפּוֹ הֶאֱכִילָמוֹ
אִם כְּמוֹהֶם תַּקְשֶׁה עָרְפְּ וְאֵלִי תְּקַלֵּל
וּבְגַאֲוָה וָבוּז גְּבוֹהָה גְבוֹהָה תְּמַלֵּל
כִּי אָז אֲקַנֵּא לֵאלֹהַי אִירֶה חִצֵּי זָעַם
וָאֲשַׁלַּח כֹּל מַגֵּפוֹתַי אֶל לִבְּךָ זֹאת הַפָּעַם!
וְאַתָּה עוֹדְךָ רַךְ טוֹבָה עוֹד רָאִיתָ
וּמֵאַנְתָּ שְׁמוֹעַ וְקֶבֶר לְךָ וּלְאִמְּךָ כָּרִיתָ?

חֲכַם אֵיפוֹא בְּנִי כְּרַע נָא לְאֵלִי
וּבְרָכָה אַזִּיל לְךָ וּלְאִמְּךָ מְחִילִי ·

רַכּוֹת דִּבֵּר הָרָע פְּתִיחוֹת הֵמָּה
הִבִּיעַ דִּבֵּר עָתָק בָּחֳרִי־אַף וְחֵמָה ·
אֵם וּבֵן לֹא נִפְתּוּ גַּם לֹא יָרָאוּ
רִאשׁוֹנוֹת בָּאוּ עֲתִידוֹת יָבוֹאוּ רָאוּ ·
וּמְרָיִם קוֹלָהּ בְּכֹחַ כְּפַעַם בְּפָעַם
חֲלָקוֹת אַל יְפַתּוּךָ אַל יְבַהֶלְךָ זָעַם !
אַחֶיךָ בָּנִים מַקְשִׁיבִים הִסִּיכוּ דְמֵיהֶם
עָזְבוּ אֶרֶץ עָלוּ שָׁמַיִם לֹא חָצוּ יְמֵיהֶם ·
וּמַלְאָכִים כֻּלָּם יִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדוֹם כִּסֵּא
יְזַמְּרוּ שִׁירֵי תוֹדָה שִׁירֵי עֹז לַמִּתְנַשֵּׂא ·
שְׁפוֹךְ גַּם אַתָּה דָמֶיךָ שְׁפוֹךְ לְשֵׁם אֱלֹהֶיךָ —
וֶהֱיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר יֵרָאוּ אֶל יְיָ פְּעָלֶיךָ !

וְהוֹדִיָּה לֹא זָע לִבּוֹ אָזַר חֲלָצָיו כְּגֶבֶר
שָׂחַק לִמְדוּחֵי צָר שָׂחַק לְפַחֲדֵי קָבֶר ·
עֵינָיו אוֹרוּ פָּנָיו צָהֲלוּ וַיַּעַן : הַס צוֹרֵר !
מַדּוּחֶיךָ שָׁוְא וְתָפֵל · שׁוֹט זַעַמְךָ עוֹרֵר !
זֶה אֵלִי בּוֹרֵא הַתֵּבֵל מִיָּדוֹ שָׂשׂוֹן וָאֵבֶל
אֱלִילֶיךָ אֶפֶס וָהֶבֶל · כִּמְעַט יִשָּׁבֵר כְּבֶל
אֵצֵא חָפְשִׁי וּנְעִימוֹת נֶצַח לִי לַחֲבֵל ·
גִּילִי אִמִּי שָׁם תִּתְעַנְּגִי בְּרוּם כּוֹכָבִים

כְּסוֹד בָּנֶיךָ· וְאוֹר עוֹלָם וְאֵין עָבִים·
זְמִירוֹת שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ נְעִימִים שָׁם בְּאָזְנֵינוּ
וְעַיִן לֹא רָאֲתָה תֶּחֱזֶינָה שָׁמָּה עֵינֵינוּ·
בְּצִלְלֵי עֲצֵי עֵדֶן שָׁם שָׂשׂוֹן אֵין פָּחַד!
מַה טּוֹב מַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד!·

וְאַתָּה טוֹרֵף אָדָם כְּחַיְתוֹ יָעַר!
הַט אָזְנֶיךָ הַט אֶל קוֹל נָעַר
עוֹד מְעַט וּכְמוֹץ יִשָּׂאֲךָ סָעַר!·
יַשְׁלִיכְךָ תַּשְׁלֵךְ אֶל שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה
שָׁם תִּשָּׂא נְהִי שָׁם תֶּרֶב תַּאֲנִיָּה·
וּמַלְאֲכֵי עֶבְרָה בְּיָדָם שֵׁבֶט זָעַם
יָדֵקּוּן נַפְשְׁךָ וְקוֹלָם קוֹל רָעַם:
כַּאֲשֶׁר הֲדִקּוֹתָ אַתָּה זְקֵנִים וּצְעִירִים
כֵּן יָדֵקּוּן נַפְשְׁךָ שֵׁדִים וּשְׂעִירִים·
וַאֲנִי בַּיְיָ אֶעֱלוֹזָה אֶשָּׂא קֹדֶשׁ יָדָיִם
אֶרְאֶה יָהּ יָהּ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים·

וַחֲמַת הַצָּר בּוֹעֲרָה וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת אֵשׁ וְגַחֲלֵי זָעַם
וַיִּשְׁאַג כַּאֲרִי: מוֹת בְּלֹא קְבוּרָה!
הֱיֵה עָפָר וָאֵפֶר בְּתוֹךְ הַמְּדוּרָה! —

וְקוֹל מִתּוֹךְ הַבְּעֵרָה:
מְשִׁיחַ צֶדֶק

יוֹפִיעַ מְהֵרָה
יֵעָקֵר חֶדֶק
יֵעָקֵר אֲשֵׁרָה
וִיחַזֵּק בֶּדֶק ׃
וְעַמִּים כֻּלָּם
בְּאֶרֶץ גְּבוּלָם
אֶל עָל יִקְרָאוּ
לְפָנָיו יִכְרָעוּ ׃

וּמִרְיָם שׁוֹמְעָה וְנוֹפְלָה עֲלֵי הוֹרִיָּה
וְאוֹרוּ עֵינֶיהָ וְאֵין חֹשֶׁךְ וְאֵין שְׁאִיָּה
כִּי נִפְתְּחוּ שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְעֵינֶיהָ ׃
וּמַלְאֲכֵי אוֹר סָבִיב לָהּ בָּנֶיהָ
נַפְשָׁהּ יָצְאָה עָלְתָה שָׁמַיִם
לֵאוֹר בְּסוֹד בָּנֶיהָ בְּאוֹר הַחַיִּים ׃

ספורים משלים ושירים׳

יקר המשל[ח] ׳

יְקַר הַמָּשָׁל מָשָׁל יוֹרֶךָ
עֵינֶיךָ יִפָּקַח אוֹרוֹ יְאִירֶךָ ׳

לְמֶלֶךְ אָבְדוּ כֵּלִים יְקָרִים
וְחִפְּשׂוּם הוּא וְכָל הַשָּׂרִים
וְלֹא מְצָאוּם ׳ וַיֵּלְכוּ הַנְּעָרִים
וַיַּדְלִיקוּ נֵר מְחִירוֹ גֵּרָה
וַיִּמְצְאוּ הָאֲבֵדָה מְהֵרָה ׳

נעשה אדם[ט] ׳

אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ וְהוֹדִיעַ :
נַעֲשֶׂה אָדָם וְצַלְמֵנוּ עָלָיו יוֹפִיעַ ׳
וּמַלְאָכָיו רוֹאֵי פָנָיו
אִישׁ אִישׁ לְפָנָיו ׳
וַיַּעַן צֶדֶק :
מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִבְרָאֶנּוּ
וּבְצֶלֶם דְּמוּתְךָ תְּעַטְּרֶנּוּ ?
דִּין יְעַוֵּת מֵישָׁרִים יְעַקֵּשׁ
יְדַכֵּא עָנִי אֲשֶׁר לוֹ יְנַקֵּשׁ ׳

ח) אל יהי המשלי שיר רבה׳ ט) א״ר סימין : בִשעה שבא׳ בראשית רבה׳ פר׳ ח׳ ׳

וַיַּעַן שָׁלוֹם:
תָּמִיד יְגָרֶה מָדוֹן
יִתֵּן מַצָּה בְּזָדוֹן ׃
וַתַּעַן אֱמֶת:
כָּזָב יִרְצֶה יָפִיתַ שְׁקָרִים
יִשָּׂא לְלֹא אֱמֶת יְכַזֵּב אֲמָרִים
וַיַּעַן חֶסֶד:
בְּרָא נָא אָדָם ׃ אָנָּא בָּרֵאהוּ
בְּצַלְמְךָ ׃ בִּדְמוּתְךָ עַטְּרֵהוּ ׃
עֶזְרָה בְּצָרָה יְהִי יְרַחֵם יוֹשִׁיעַ
עֵת יִשְׁמַע נֶהִי דִּמְעוֹ יוֹפִיעַ
וַהֲדַר כְּבוֹד צַלְמְךָ טוּבוֹ יוֹדִיעַ ׃

הברזל [ג] ׃

הַבַּרְזֶל נִבְרָא וַעֲצֵי הַיַּעַר אָנוּ:
אָבַדְנוּ עַתָּה אָבַדְנוּ כֻּלָּנוּ
מַה מַּר גּוֹרָלֵנוּ
הַבַּרְזֶל יַפִּילֵנוּ ׃
וַיַּעַן הַבַּרְזֶל: מַה תִּירָאוּ ?
לֹא אַשְׁחִית נִצָּב כִּי תִמְנָעוּ ׃

ג) כיון שנברא הברזל ׃ בראשית רבה ׃ פ׳ ו׳

תוכחה אהבה שלום [ד]׳

הוֹכִיחַ תּוֹכִיחַ אֶת אָחִיךָ
לְמוּמוֹ לֹא תַּחְסוֹם פִּיךָ
בְּמֶתֶק שָׂפָה גַּלֵּה פֶּשַׁע
וְיַט אֹזֶן וְיַעֲזוֹב רֶשַׁע:
הוֹכַחְתָּ חָפַצְתָּ טוֹבָתוֹ
לְמָנָה לְךָ אַהֲבָתוֹ׳
אֵיכָה תֹּאמַר: אָהַבְתִּי רֵעַ
אִם לְמוּמוֹ לֹא תִתֵּן דֵּעַ?
תִּרְאֶה לְרַגְלוֹ פְּרוּשָׂה רֶשֶׁת
תִּרְאֶה נְכוֹנָה עָלָיו קֶשֶׁת?
לֹא הוֹכַחְתָּ חָסַמְתָּ פִּיךָ
מֵעוֹלָם לֹא אָהַבְתָּ אָחִיךָ׳
הֲרַע לְךָ עֲמִיתֶךָ
בְּחֵן פְּתַח שְׂפָתֶיךָ:
אָב אֶחָד לִשְׁנֵינוּ
שָׁלוֹם יְהִי בֵּינֵינוּ׳
הוֹכַחְתָּ וְשָׁלוֹם קָרָאתָ
וְאוֹהֵב שָׁלוֹם מָצָאתָ׳

האורב [ה]׳

בִּרְהוֹבוֹת וְרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת

ד) תוכחה מביאה׳ שם נ״ר׳ ה) אין יצר הרע׳ בראי רבה כב׳

עֵינֵי יֵצֶר רַע צוֹפִיּוֹת
בְּיָדוֹ רֶשֶׁת
חֵץ וָקֶשֶׁת׳
יִרְאֶה נַעַר
עוֹבֵר בַּשַּׁעַר׳
יֶפֶן עַיִן רָמָה
הֵנָּה וָשָׁמָּה
וִיתַלְתֵּל שַׂעֲרָה
כְּעַלְמָה וְנַעֲרָה
בִּשְׂחוֹק יִפְתַּח פִּיהוּ:
הִנֵּה זֶה לִי הוּא! —

דע מה למעלה[ו]

יֵצֶר כִּי יִתְעוֹרֵר׳
אֵשׁ זָרָה לְעוֹרֵר
שִׂימָה לֵב לָדַעַת
אֱמוֹר: עָפָר וָאֵפֶר!
לְמַעְלָה יֵשׁ עָיִן
יֵשׁ אֹזֶן שׁוֹמַעַת
לְמַעְלָה יֵשׁ סֵפֶר׳
וְעַד מְהֵרָה יֵצֶר אָיִן׳

ו) פרק אבות׳

הנער ואביו [ז].

נַעַר כֶּתֶף אָבִיו סוֹסֵהוּ
רָאָה עוֹבֵר וַיִּשְׁאָלֵהוּ:
הֲרָאִיתָ אָבִי? אַיֵּהוּ?
וַיִּחַר אָבִיו וַיַּשְׁלִיכֵהוּ
וַיָּבוֹא כֶּלֶב וַיִּשָּׁכֵהוּ.

הֲיֵשׁ יְיָ בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן?
שָׁאַל עַם תּוֹעֵי לֵב סְתוּמֵי עָיִן.
וַיְיָ עוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת לְעֵינֵיהֶם
לְיַסְּרֵם שָׁלַח עֲמָלֵק עֲלֵיהֶם.

הערבון [ח].

קוֹל הַשּׁוֹפָר חָזָק מְאֹד!
הָהָר בּוֹעֵר בָּאֵשׁ
וַיֶּחֱרַד וַיָּנוּעַ כְּקָנֶה.
הָעָם בְּתַחְתִּית הָהָר
וְקוֹל אֲדֹנָי בַּכֹּחַ:
מַה עֵרָבוֹן תִּתְּנוּ לִי
כִּי תִשְׁמְרוּ תוֹרוֹתָי?

אֲבוֹתֵינוּ עוֹרְבִים עֲרֵבָה!
עָנָה הָעָם קוֹל אֶחָד.

ז) ויבא עמלק. וכי מה? שמות רבה סוף כ"ו. ח) שיר רבה. משכני.

וּמִי יֶעֱרַב אֶת אֲבוֹתֵיכֶם?
קוֹל אֲדֹנָי בֶּהָדָר:
אֲבוֹתֵיכֶם לֹא זַכּוּ בְּעֵינָי׳

נְבִיאֵינוּ עוֹרְבִים עֲרֵבָה!
עָנָה הָעָם פֶּה אֶחָד׳

רוֹעֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי׳
קוֹל אֲדֹנָי בְּכֹחַ:
נְבִיאֶיךָ כְּשֻׁעָלִים בָּחֳרָבוֹת׳

בָּנֵינוּ נִתְּנָה לְךָ עֵרָבוֹן׳
עָנָה הָעָם קוֹל אֶחָד׳
וְקוֹל דְּמָמָה דַקָּה:
מִפִּי עוֹלְלִים אִיסַד
מִפִּי יוֹנְקִים עֻזִּי׳
וְאַתָּה זֶרַע יַעֲקֹב
כִּי תִשְׁכַּח תּוֹרָתִי
אֶשְׁכַּח בָּנֶיךָ גַּם אָנִי׳
וַעֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים
עַל בְּנֵי בָנִים אֶפְקֹדָה׳
וְאִם בְּחֻקוֹתַי תֵּלֵכוּן
אֶצּוֹר חֶסֶד לַאֲלָפִים׳
וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחוּ׳

האוהבים ט) ·

הוֹן בְּיוֹם מָוֶת לֹא יוֹשִׁיַע
אֶבְלוֹ וְהֶבְלוֹ לַהוֹלֵךְ יוֹדִיַע:
כִּי נִשְׁעַנְתָּ וְקָנֶה רָצוּץ הִנְנִי
קָרָאתָ לְעֶזְרָה וְעוֹזֵר אֵינֶנִּי ·

בֵּן וָאָח בְּיוֹם מָוֶת מָה הֵמָּה?
לֹא יְכַפּוּ אַף לֹא יְשַׁכְּכוּ חֵמָה ·
הַמָּוֶת יְצַוֶּה: שׁוּבָה אֲדָמָה!
אָח לֹא יִפְדֶּה תָּשׁוּב שָׁמָּה ·

צְדָקָה תַּצִּיל תֵּלֵךְ לְפָנֶיךָ תוֹשִׁיַע
תֵּלֵךְ לְפָנֶיךָ עַמּוּד אוֹר תוֹפִיַע
מַלְאָךְ מֵלִיץ לְהַגִּיד יָשְׁרְךָ שׁוֹמָתַת
תֹּאמַר: פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שָׁחַת! —

עטרת האדם י) ·

דֵּעָה יְקָרָה
לְאָדָם עֲטָרָה
לֵב תָּעִיר
עַיִן תָּאִיר
בַּכֹּל לִרְאוֹת
אֵל פְּלָאוֹת:

ט) פרקי דר' אליעזר · י) גדולה דעה שנתנה בין ב' אותיות ·

בְּאֶרֶז וָתֶבֶן
בְּעֵץ וְאֶבֶן ·
דֵּעָה תְּיַשֵּׁר
דֵּעָה תְּאַשֵּׁר ·

בְּאֵין דֵּעָה
נֶפֶשׁ כֵּהָה
לְעֵת שָׁמֶשׁ
לָהּ אָמֶשׁ
וְהִיא כִבְהֵמָה
בְּמוֹ תַרְדֵּמָה ·
דֵּעָה בָּרָה
מָנָה יְקָרָה ·
כַּבֵּד הַמַּתָּנָה
לְךָ נִתָּנָה ·

אניה סוערה (יח) ·

נְשָׁמָה נְקִיָּה
יוֹרֶדֶת גְּוִיָּה
יוֹנָה בָּאֳנִיָּה ·
יָם סוֹעֵר הַתֵּבֵל
בְּאֵין תֹּרֶן וָחֶבֶל

יח) יונה דנחתא לספינה · זהר ויקהל ·

תְּחַשֵּׁב הָאֳנִיָּה לְהִשָּׁבֵר
וּבְנִבְכֵי הַיָּם לְהִקָּבֵר ׳

יַעֲמֹד סַעַר
לְעוֹרֵר בַּעַר
מִלִּפְנֵי יְיָ בּוֹרֵחַ
לְיַרְכְּתֵי סְפִינָה
וַחֲסַר בִּינָה
כְּמוֹ בְהֵמָה
בְּמוֹ תַרְדֵּמָה ׳

רַב הַחוֹבֵל צוֹרֵחַ:
מַה לְּךָ נִרְדָּם
מֵאֲדָמָה אָדָם ?
עוּרָה עוּרָה !
סוּרָה סוּרָה
מִנִּי פֶּשַׁע
קְרָא לֵאלֹהֶיךָ
וְיִמַּח פְּשָׁעֶיךָ
וִיצוּ יֶשַׁע ׳

מַה מְּלַאכְתֶּךָ
תְּהִי תִּפְאַרְתֶּךָ
בְּיוֹם תּוֹכַחְתֶּךָ ?
הֲיִטְהֲרוּ מַעֲשֶׂיךָ

בְּעֵינֵי עוֹשְׂךָ
בְּשִׁבְתּוֹ לַכִּסֵּא
אֵל מִתְנַשֵּׂא?
מֶה עָשִׂיתָ?
עָבִיתָ כָּשִׂיתָ!

שָׂא נָא עַיִן
וּרְאֵה מֵאַיִן
אַתָּה בָאתָ?
מֵהֶבֶל יָצָאתָ
וְהֶבֶל מָצָאתָ׳

מִי הֵם אֲבוֹתֶיךָ
יִהְיוּן מְלִיצֶיךָ
בְּקוּם שׂוֹטְנֶךָ
בְּיוֹם אֵידֶךָ
לִפְתּוֹחַ סֵפֶר
לִפְנֵי קוֹנֶךָ
וּכְתַב יָדֶךָ
עַד נֶגְדֶּךָ
וְאִמְרֵי שֶׁפֶר
אָיִן דַּיָּן לְהַמְתִּיק
וְשָׂטָן לְהַשְׁתִּיק?

הַיָּם הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר

וְלַהֲטֵי תַנּוּר בּוֹעֵר
וְזַעֲמֵי בָרָק וָרַעַם
וּמַלְאֲכֵי עֶבְרָה וָזַעַם
וְלַהֲבֵי אֵשׁ מִתְלַקַּחַת
זוֹעֲפִים מִשְּׁאוֹל תַּחַת׃

נְשָׁמָה נְקִיָּה
יָרַדְתְּ גְּוִיָּה
יוֹנָה לָאֳנִיָּה׃
לָמָּה כִבְהֵמָה
אַתְּ בְּתַרְדֵּמָה
וְהַסַּעַר בְּחֵמָה
שׁוֹבֵר הַסְּפִינָה
בְּאֵין חֲנִינָה׃

המתחבואים [יג]׃

אִישׁ בָּנָה עִיר וְחָפַר בְּעִמְקֵי הָאֲדָמָה
מְעָרוֹת לְהִסָּתֵר שָׁם בְּיוֹם מִלְחָמָה׃
מִקֵּץ יָמִים שָׁלַח הַמֶּלֶךְ שָׁמָּה
לָשׂוּם מַס עַל יוֹשְׁבֵי הָעִיר וַיִּתְחַבְּאוּ
בַּמְּעָרוֹת אֲשֶׁר חָפַר וְלֹא יָדְעוּ
כִּי הוּא חַפָּרָן וַיִּמְצָאֵם וַיִּקַּח נְקָמָה׃
בִּינוּ זֹאת הַמַּעֲמִיקִים מֵיְיָ לַסְתִּיר עֵצָה׃

יג) מדרש רבה׃

מצוה ועברה (יג) ·

חִטָּה בְּאֶרֶץ שְׁמֵנָה
אַחַת תַּעֲשֶׂה לִקְמָצִים;
מִצְוָה בְּנֶפֶשׁ בְּרָכָה
אַחַת תּוֹלִיד מֵאָה ·

אֶבֶן תִּנָּתֵק מִנִּי יְסוֹד
הַבִּנְיָן כֻּלּוֹ רָעוּעַ
אַחַת אַחַת יֵהָרֵס:
מִצְוָה אַחַת תֻּפַר
מוֹסְדֵי הַתּוֹרָה יִמּוֹטוּן
מְעַט מְעַט הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן ·

לי הארץ (יד) ·

אָדָם יוֹצֵא מֵרֶחֶם אִמּוֹ
יָדָיו קְפוּצוֹת
לֵאמֹר: הָאָרֶץ וּמְלֹאָהּ לִי!
אָדָם הוֹלֵךְ אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ
יָדָיו פְּשׁוּטוֹת
לֵאמֹר: אֵין מְאוּמָה שֶׁלִּי! —

עקיבא בדרך (טו) ·

כֹּל אֲשֶׁר תְּאֻנֶּה לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה

יג) מצוה גוררת· פרקי אבות· יד) מדרש קהלת· ערום·
טו) ברכות הרואה·

לְטוֹבָה לְחֶסֶד שְׁלוּחָה לְךָ גַּם הַתְּלָאָה׃

עָיֵף וְרָעֵב בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְרוּחַ סָעַר
בָּא עֲקִיבָא עַד מָלוֹן וְדָפַק עַל שָׁעַר׃
קָרָא וְדָפַק וְאֵין עוֹנֶה וְאֵין פּוֹתֵחַ
וַיַּעַן: בָּרוּךְ אֵל חַסְדִּי! בְּלֵב שָׂמֵחַ׃
אֲבוּקָה הָיְתָה עִמּוֹ לְהָאִיר אֲפֵלָה
וְלֹא תִגּוֹף בְּאֶבֶן רַגְלוֹ וְתוּסַר מַכְשֵׁלָה
וְהַסַּעַר סוֹעֵר בְּחֵמָה וְכִבָּה אוֹרוֹ
וְאַרְיֵה עָלָה מִסֻּבְּכוֹ וּפָרַק חֲמוֹרוֹ
וַעֲקִיבָא נָשָׂא עֵינָיו וּפִיו פּוֹתֵחַ:
בָּרוּךְ אֵל חַסְדִּי! בְּלֵב שָׂמֵחַ׃
עוֹד שֶׂכְוִי לוֹ וְתָתוּל טְרָפוֹ בְּמַשְׂטֵמָה
וַעֲקִיבָא שָׁקַט וְלֹא תְקָפַתְהוּ חֵמָה
וְעֵינָיו נָשָׂא שָׁמַיִם וּפִיו פּוֹתֵחַ:
בָּרוּךְ אֵל חַסְדִּי! בְּלֵב שָׂמֵחַ׃
חָלַף לַיִל עָבַר סַעַר חָדַל רָעַם
וְשַׁחַר עָלָה בְיִפְעָה כְפַעַם בְּפָעַם
וַעֲקִיבָא מָצָא הַמָּלוֹן רֵק וְשָׁבוּר הַשָּׁעַר
כִּי שׁוֹבִים בָּאוּ בְּאִישׁוֹן לַיִל בִּסְעוֹר סָעַר
וְשָׁבוּ אָדָם וּבְהֵמָה וּבָזְזוּ אֲשֶׁר בַּבָּיִת
וְשִׁחֲתוּ כָל־עֵץ מַאֲכָל כְּשָׁמִיר וָשָׁיִת
וְאוֹרוּ פְּנֵי עֲקִיבָא וּפִיו פּוֹתֵחַ:
בָּרוּךְ אֵל חַסְדִּי! בְּלֵב שָׂמֵחַ׃

כֹּל הַתְּלָאוֹת לַיְלָה מְצָאוּנִי
הֵמָּה מִשְּׁבִי מֵחֶרֶב הִצִּילוּנִי׃

שמש ירח עמד זבלה [טז]׃

כֹּל כּוֹכְבֵי אוֹר כָּל־שֶׁמֶשׁ
לְנֹגַהּ כְּבוֹד יְיָ חֹשֶׁךְ וָאֶמֶשׁ׃
יוֹם יוֹם יָבוֹאוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ יִשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵימוֹ
לִשְׁמוֹעַ מַה יְצַוֶּה אֵל כִּי יַעֲרוֹךְ הֲלִיכוֹתֵימוֹ
וּמִנֹּגַהּ כְּבוֹד זַרְחוֹ תִּכְהֶיןָ כִּמְעַט עֵינֵימוֹ
וְשֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה כְּאֵין עֵינַיִם יְגַשֵּׁשׁוּ
וְיִלְאוּ לִמְצוֹא הַפֶּתַח וּכְעִוֵּר יְמַשֵּׁשׁוּ
עֲדֵי כְבוֹד אֱלוֹהַּ שֶׁמֶשׁ מַרְפֵּא יוֹפִיעַ
וְאוֹר הִצָּיו יְנַהֲלֵם וְנָתִיב לָמוֹ יוֹדִיעַ׃

הבשורה [יז]׃

יֵשׁ יוֹם וּבְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם:
בָּנַיִךְ מֵרָחוֹק יָבוֹאוּ׃
וּמֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשָׁהּ׃
בְּנוֹתַיִךְ עַל צַד תֵּאָמַנָּה׃
וּמֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשָׁהּ׃
הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבוֹא לָךְ׃
וְקוֹל רִנָּה תִּשָּׂא:

טז) בשעה שגלגל חמה׳ ויקרא רבה ל״א׳ יז) נגילה ונשמחה׳ מדרש שיר׳

שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ בַּיְיָ
תָּגֵל נַפְשִׁי בֵּאלֹהָי׳

מֶלֶךְ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק
בָּנָיו וַחֲתָנָיו הָלְכוּ עִמּוֹ
וְהַמַּלְכָּה יָשְׁבָה בָדָד׳
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אָרְכוּ הַיָּמִים
וְהִנֵּה מַלְאָכִים לַמַּלְכָּה:
בָּנַיִךְ שָׁבִים׳
וַתֹּאמֶר: תִּתְבַּשֵּׂרְןָ כַּלּוֹתָי!
וְהִנֵּה מַלְאָכִים שְׁנַיִם:
חֲתָנַיִךְ שָׁבִים׳
וַתֹּאמֶר: תִּתְבַּשֵּׂרְןָ בְּנוֹתָי!
וְהִנֵּה מַלְאָכִים שְׁלִישִׁים:
הִנֵּה הָאָדוֹן בְּהֵיכָלוֹ׳
וַתִּשָּׂא קוֹל רִנָּה:
עַתָּה אֶתְבַּשֵּׂר אָנִי
הִנֵּה מַלְכִּי!

אשה טובה [יח]

אִשָּׁה יְשָׁרָה
תַּמָּה וּבָרָה

יח) י׳ דברים׳ ראשית חכמה׳ בראשית רבה י״ז׳

מַתָּנָה יְקָרָה
מֵאלֹהֵי שָׁמָיִם:
לִוְיַת חֵן וַעֲטָרָה
חוֹמָה וָעֵזֶר
כָּבוֹד וָנֵזֶר
וּמְקוֹר חַיִּים·
שָׁלוֹם וָאשֶׁר
שָׂשׂוֹן וָעשֶׁר
כַּפָּרַת חוֹבָה
וּמְקוֹר טוֹבָה
וּמְקוֹר רָצוֹן אַף בְּרָכָה
אִשָּׁה יְשָׁרָה
תַּמָּה וּבָרָה·
אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁלּוֹ כָּכָה!

בכיסו· בכוסו· בכעסו [יט]·

שָׁתִיתָ יַיִן
וְרִיב לְךָ אָיִן
וּפִיךָ שָׁמַרְתָּ
אַף רוּחֶךָ·
יַשֵּׁר כֹּחֶךָ!

יט) בג׳ דברים אדם נכר׳

מְאֹד יָקַרְתָּ!
וְתֵחַד בִּישָׁרִים
בְּסוֹד יְקָרִים׃

קָנִיתָ וּמָכַרְתָּ
בְּצֶדֶק וֶאֱמוּנָה
בְּדַעַת וּתְבוּנָה
וְתָמִיד שָׁמַרְתָּ
לַעֲמִיתֶךָ
מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ
בְּכֹל עִנְיָן
בְּמֶכֶר וְקִנְיָן׃
מְאֹד יָקַרְתָּ!
וְתֵחַד בִּישָׁרִים
בְּסוֹד יְקָרִים׃

חָרָה אַפֶּךָ
וּבְעֵת חָרִיתָ
רַע לֹא עָשִׂיתָ
וּגְבוּל שָׁמַרְתָּ
וְלֹא עָבַרְתָּ
מֵחֻקֵּי צֶדֶק׃
בְּאֵין חֶרֶק
תִּישַׁר דַּרְכְּךָ

כִּי לְאַפְּךָ אֶרֶךְ ׃
מְאוֹד יָקַרְתָּ !
וְתֵחַד בִּישָׁרִים
בְּסוֹד יְקָרִים ׃

היונה והנץ [כ] ׃

יוֹנָה עָזְבָה אֶת בֵּיתָהּ
וְנֵץ אַחֲרֶיהָ בְּצֵאתָהּ
אֶל נְקִיק סֶלַע מְעוֹפֵפָה
נָחָשׁ אוֹרֵב שָׁם לָעֲיֵפָה ׃
נָחָשׁ לְפָנֶיהָ
נֵץ אַחֲרֶיהָ
בַּצַּר לָהּ נִעְנְעָה כְנָפֶיהָ
וְהַקּוֹל בְּאָזְנֵי אֲדוֹנֶיהָ
וַיְמַהֵר לִישׁוּעָתָהּ
וַיְשִׁיבָהּ לַאֲרֻבָּתָהּ ׃

בַּחֲנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם
וְהִנֵּה מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וְהַיָּם לִפְנֵיהֶם
בַּצַּר לָהֶם וַיִּצְעֲקוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵיהֶם ׃

שני האריסים [כח] ׃

לָמַדְתָּ תּוֹרָה וְלֹא שָׁמַרְתָּ אָרְחוֹתֶיהָ

כ) יונתי בחגוי׳ מדרש שיר׳ כח) כל מי שלומר׳ דברים רבה ז׳ ׃

גָּדוֹל עֲוֹנְךָ מֵאֲשֶׁר לֹא לָמַדְתָּ חֻקּוֹתֶיהָ
וּבְחֹסֶר דַּעַת לֹא הָלַכְתָּ בִּנְתִיבוֹתֶיהָ

בְּאַחַד הַגַּנִּים הָיוּ אֲרִיסִים שְׁנָיִם
הָאֶחָד נָטַע בְּזֵעַת אַפָּיִם
וּכְשָׁחוֹק לוֹ לַעֲקֹר הַנָּטוּעַ
בְּיָד שׁוֹבֵבָה וְלֵב פָּרוּעַ ׳
וְהַשֵּׁנִי טָמַן יָדוֹ בַּצַּלַּחַת
וְשֶׁבֶת מִנְטוּעַ לוֹ נַחַת ׃
מִי מִשְּׁנֵיהֶם הִרְבָּה לִפְשׁוֹעַ
זֶה אֲשֶׁר מֵאֲנָה יָדוֹ לִנְטוֹעַ
אוֹ אֲשֶׁר נָטַע וְעָקַר הַנָּטוּעַ
בְּיָד שׁוֹבֵבָה וְלֵב פָּרוּעַ?

אל תתגדל (כג) ׃

שִׁבֹּלֶת זֹאת הֶעֶלְתָה רֹאשׁ
דַּקָּה הִיא אַף שְׁרוּפָה ׳
אוֹ דֹמֶן תֶּהִי
אוֹ לְחַיָּה מִרְמָס
אוֹ לְאֵשׁ מַאֲכֹלֶת ׃
הִרוֹמֵם וְתִשָּׁפֵל !

שִׁבֹּלֶת זֹאת מְאֹד כְּפוּפָה

כג) זהר חיי שָׂפָתְ׳ מאן דאיהו זעיר ׃

חִטִּים הִיא מְלֵאָה
סֹלֶת נְקִיָּה יֵעָשׂוּ
תֻּאפֶה רְקִיקֵי שָׁמֶן
מִנְחָה טְהוֹרָה לְאֵל עֶלְיוֹן:
הַשְׁפֵּל וְתִרוֹמֵם! —

אֶרֶז מֵרִים רֹאשׁ עַד עָבִים
פַּעַם בָּרָק יְלַהֲטֵהוּ
פַּעַם סַעַר יְשַׁבְּרֵהוּ
פַּעַם כּוֹרֵת יְבַקְּעֵהוּ
וְהָיָה שְׁבָבִים שְׁבָבִים:
הֵרוֹמֵם וְתִשָּׁפֵל!

גֶּפֶן שְׁפֵלָה אַף רַכָּה
אַשְׁכְּלוֹתֶיהָ יַבְשִׁילוּ עֲנָבִים!
תִּשְׁתַּחֵם עַד דַּכָּא
וְתִירוֹשׁ וְעָסִים יָרִיקוּ
וְשִׂמְחָה לְאֵל וְאָדָם יָפִיקוּ:
הַשָּׁפֵל וְתִרוֹמֵם! —

כִּי טוֹב (כג)

מָתוֹק הָאוֹר נָעִים וְטוֹב עַד מְאוֹד
יַעֲבִיר לָיִל וְאֵין אֵימָתָה וָפַחַד עוֹד·

כג) בראשית רבה· צ״ב· ויצו לאשר·

אִישׁ בֵּיתוֹ מָלוֹן לְהוֹלְכֵי אֳרָחוֹת
קָם תָּמִיד בְּעוֹד לַיִל מִמִּטָּתוֹ
וְהֵעִיר אֲשֶׁר בָּאוּ בְּצֵל קוֹרָתוֹ:
קוּמוּ צְאוּ לְדַרְכְּכֶם
וְאָנֹכִי אֵלֵךְ לִפְנֵיכֶם׳
בְּתֻמָּם קָמוּ וְנָסָעוּ
הָלְכוּ וְלֹא יָדָעוּ
כִּי רֶשֶׁת פְּרוּשָׂה לְכֻלָּמוֹ
מִיַּד שׁוֹדְדִים יָבֹזוּ אֲשֶׁר לָמוֹ
כִּי מוֹלִיכָם עִם שׁוֹדְדִים יָדוֹ
יִגְזְלוּ חֵילָם וִיחַלְּקוּ עִמָּדוֹ׳
וַיְהִי הַיּוֹם וְרַבִּי מֵאִיר
סָר אֶל הַמָּלוֹן׳ וְהַמֵּעִיר
קָם כְּדַרְכּוֹ בְּעוֹד לָיִל
וַיֹּאמֶר: קוּמָה אִישׁ חָיִל!
וְלֵכָה׳ וַאֲנִי לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ
לַנְחוֹתְךָ דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ׳
וַיַּעַן מֵאִיר: לֹא אֵצֵא אֲדוֹנִי
עַד אֲשֶׁר יָבוֹא אָחִי לִמְלוֹנִי׳
הִנֵּה הוּא עַתָּה בְּבֵית הַתְּפִלָּה
מַשְׁמִיעַ לְיוֹשֵׁב מָרוֹם תְּהִלָּה׳
וּשְׁמוֹ כִּי טוֹב׳ וַיֵּלֶךְ הַבַּעַר
עַד בֵּית אֱלֹהִים וַיִּדְפֹּק עַל שָׁעַר׳

וַיִּקְרָא עַד אֲשֶׁר נִחַר גְּרוֹנוֹ ·
וַיְהִי כִּי אֵין עוֹנֶה וַיָּשָׁב לִמְעוֹנוֹ ·
בְּלֶכְתּוֹ וְשׁוּבוֹ הֵאִיר הַשַּׁחַר אוֹרוֹ
וַיֵּצֵא מֵאִיר וַיַּחֲבוֹשׁ אֶת חֲמוֹרוֹ ·
וְאֶל הַשָּׁב אֲשֶׁר אָמַר: חִנָּם יָצָאתִי
בְּבֵית אֵל אֶת אָחִיךָ לֹא מָצָאתִי
אָמַר: שָׂא עֵינֶיךָ מִסָּבִיב בָּעַר!
וּרְאֵה הָאוֹר כִּי טוֹב פֶּתַח שַׁעַר
שָׁמַיִם· הוּא אָחִי וְעִמִּי הָלוֹךְ יֵלֵךְ
וְלֹא אָסוּר יָמִין וּשְׂמֹאל מִדֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ·

הגאולה [מ] ·

קוֹל בָּרָמָה דְּרוֹר יִקְרָא
וִיכַנֵּס נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל
וְהָיָה אוֹר בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתָם:
לֹא בְחִפָּזוֹן וְשֶׁטֶף רְגָעִים
לֹא בִמְהֵרָה וְהֶרֶף עָיִן
מַעְיְנֵי הָאוֹרָה יִבָּקֵעוּן
וְתֵצֵא הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתָהּ
לְעַם הַהוֹלְכִים בַּחֹשֶׁךְ:
עָבִים רִאשׁוֹנָה יַעֲלוּ
וְקַדְרוּת מִנִּי רָקִיעַ

כ ד) זהר פסוק שלחני כי עלה·

וְנֹגַהּ כַּשַּׁחַר יַעֲלֶה
וּמִנִּי חֲרַכִּים יָצִיץ
אוֹר דַּק דַּק מְאֹד
כַּאֲשֶׁר תְּשָׁאֵהוּ עָיִן
אֹפֶל לָהּ יָמִים רַבִּים
וְנָהַר פְּנֵי גְאוּלֵי יָהּ
מֵחֶדְוַת רוּחַ מֵעֹנֶג נָפֶשׁ
וְיִפְעָה לָמוֹ כְּיָפְיִ שָׁחַר
וְרָאוּ הָעַמִּים כֻּלָּם
וּפֶה אֶחָד יִשְׁאָלוּן:
מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר?

עַתָּה יִגְדַּל הָאוֹר
מְעַט מְעַט יִגְדַּל
וְיִפְעָה לוֹ וְזֹהַר לוֹ
כְּיָרֵחַ יָקָר הוֹלֵךְ
וְנָהַר פְּנֵי גְאוּלֵי יָהּ
מֵחֶדְוַת רוּחַ מֵעֹנֶג נָפֶשׁ
כְּסַהַר בַּחֲצִי הַחֹדֶשׁ
וְרָאוּ הָעַמִּים כֻּלָּם
וְעָנוּ פֶּה אֶחָד:
יָפָה כַלְּבָנָה!

הָאוֹר הוֹלֵךְ הָלוֹךְ וְגָדוֹל!
מַעַיְנֵי הָאוֹרָה נִבְקָעוּ!

שֶׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתָהּ מָלְאָה הָאָרֶץ!
וְקָרַן עוֹר פְּנֵי הַגְּאוּלִים
מְחֶדְוַת רוּחַ מֵעֹנֶג נָפֶשׁ
כְּאוֹר חֶרֶס בַּחֲצִי הַשָּׁמָיִם
וְרָאוּ הָעַמִּים כֻּלָּם
וְעָנוּ פֶּה אֶחָד:
בָּרָה כַּחַמָּה!

שכויה ואפרוחיה כה)

יְגִיעַ כַּפֵּיכֶם תֹּאכְלוּ וּשְׂבַעְתֶּם
כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם׃

שֶׂכְוִיָּה בְּעוֹד צְעִירִים אֶפְרוֹחֶיהָ
בְּאֶבְרָתָהּ תָּסֵךְ עָלֵימוֹ תִּפְרוֹשׂ כְּנָפֶיהָ׃
תַּחְפּוֹר בְּאַשְׁפָּה תוֹצִיא רִמָּה אוֹ שְׂעוֹרָה
אוֹ תַחֲטוֹף זְבוּב אוֹ תַחֲטוֹף דְּבוֹרָה
בְּרַחֲמֵי אֵם תִּתֵּן לָמוֹ לִשְׂבַּע טֶרֶף
בְּנַפְשָׁהּ תָּבִיא לַחֲמָם אוֹתָם בַּל תֶּרֶף׃
אוּלָם כִּי יִגְדְּלוּ וְנוֹצָה לָהֶם וּכְנָפַיִם
וְכֹחַ לְבַקֵּשׁ אָכְלָם הִיא תִשְׁמֹט יָדַיִם׃
וְאִם רִמָּה בְּפִיהָ חִטָּה אוֹ שְׂעוֹרָה
כָּל רֶמֶשׂ כָּנָף זְבוּב אוֹ דְבוֹרָה

כה) בערביא קורין לתרנגולתא שכויה׳ הרא תו נגולתוא׳ ויקרא רבה י״ב ה׳׳

וּבֵן יִקְרַב אוֹ בַת צַיִד פִּיהָ לִבְלוֹעַ
בְּפִיהָ תִּקּוֹר רֹאשָׁם וְלֹא תִּתֵּן לִנְגוֹעַ׃

בְּתֹהוּ יְלֵיל יְשִׁימוֹן עֶשְׂרִים שָׁנָה פַּעֲמָיִם
רָעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי צֵאתָם מִמִּצְרָיִם
וְלֹא חָסְרוּ כָּל־טוֹב לֹא חָסְרוּ גַם רֶגַע
לֹא אֻנָּה לָמוֹ עָמָל לֹא אֻנָּה לָמוֹ נָגַע
לֶחֶם אַבִּירִים יָרַד לָמוֹ מִנִּי שָׁמָיִם
מִנִּי תְהוֹם עָלָה פֶלֶג מָלֵא מָיִם׃
עַנְנֵי כָבוֹד חוֹמָה לָהֶם יוֹמָם וָלַיִל
וְעֵת הִטּוּ אֹזֶן תָּמִיד עָשׂוּ חָיִל׃
אוּלָם רֶגַע בָּאוּ אֶל אֶרֶץ זְרוּעָה
אֶרֶץ יַמְצִיא לְאָדָם יְגִיעוֹ יְשׁוּעָה
עַד מְהֵרָה חָדַל אֵל לַעֲשׂוֹת פֶּלֶא
כִּי גַם עֲמָלָם יִתֵּן לָמוֹ כֹּל אֵלֶּה׃
יְגִיעַ כַּפֵּיכֶם תֹּאכְלוּ וּשְׂבַעְתֶּם
כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם׃

הַטָּבוּעַ (כו)׃

לָמָּה תֹאמַר אָדָם נְשׂוֹא נִלְאֵיתִי
כָּבֵד הַמַּשָּׂא עַד עָפָר נִדְכֵּאתִי׃
עֲזוֹב עָוֹן עֲזוֹב רֶשַׁע

כו) ילקוט תהילים תשלד׳

סוּר מֵרָע בְּרַח מִפֶּשַׁע
וְיִפּוֹל הַמַּשָּׂא וְתָרִים רֹאשֶׁךָ
וְקוֹמְמִיּוּת תֵּלֵךְ וְהִצַּלְתָּ נַפְשֶׁךָ:
עָבַרְתָּ בְּנָהָר וּמַשָּׂא עָלֶיךָ
עַד מְהֵרָה טְבוּעוֹת רַגְלֶיךָ —
הָסֵר הַמַּשָּׂא וּלְךָ הַיְשׁוּעָה
כִּי תוֹצִיא רַגְלְךָ הַטְּבוּעָה׳

משה ונפשו [כז]׳

הַדָּת יָצְאָה מִפִּי אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת:
עֲלֵה מֹשֶׁה אֶל הַר נְבוֹ
וּמוּת וְהֵאָסֵף אֶל עַמֶּךָ!
וְרֶטֶט הֶחֱזִיקָה נַפְשׁוֹ
וּמֹשֶׁה אֲמָרָיו יֹאמַר:
מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי?
הֲכִי תִירְאִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת
תִירְאִי לַהַט הַחֶרֶב?
וַתַּעַן נֶפֶשׁ מֹשֶׁה:
יְיָ לִי לֹא אִירָא!
יְיָ לִי וִיחַלְּצֵנִי מִמָּוֶת!
וַיּוֹסֶף מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:
אוֹ תִירְאִי נַפְשִׁי

כז) היתה נפשו של משה׳ דברים רבה י״א׳

מַלְאֲכֵי עֶבְרָה וָזַעַם
יֶהֶדְפוּךְ בְּאַף שְׁאוֹלָה ?
וַתַּעַן נֶפֶשׁ משֶׁה:
יְיָ לִי לֹא אִירָא!
יְיָ לִי וְיִשְׁמֹר רַגְלִי מִדֶּחִי·
וַיּוֹסֶף משֶׁה וַיֹּאמֶר:
וְאָנָא תָּרִימִי פְּעָמַיִךְ
מוֹעֵד צֵאתֵךְ מִנִּי גֵו?
וַתַּעַן נֶפֶשׁ משֶׁה:
אֶל אַרְצוֹת הַחַיִּים
שָׁם אֶתְהַלְּכָה לִפְנֵי אֱלֹהָי!
וַיַּעַן משֶׁה וַיֹּאמֶר:
וּמַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי ?
שׁוּבִי נַפְשִׁי שׁוּבִי לִמְנוּחָיְכִי! —

לילה ויום (כח)·

אֲדָמָה שְׁפֵלָה
חשֶׁךְ אֲפֵלָה
וְאֶרֶץ גְּזֵרָה:
יִרְמוֹשׂ בַּעַר
כְּחַיְתוֹ יַעַר
יָרֶב מְאֵרָה·

כח) תשת השד׳ ילקוט תהלים תתסב·

סָבִיב רְשָׁעִים
חַטָּאִים וְרָעִים
עוֹשִׂים חָיִל:
וְרֶשֶׁת מוֹשֵׁךְ
יָשֶׁת חֹשֶׁךְ
וַיְהִי לָיִל·

לַחֲטוֹף יְשָׁרִים
יֶאֱרֹב בְּמִסְתָּרִים
יִפְרֹשׂ רָשֶׁת:
לִירוֹת עֲנִיִּים
תְּמִימִים וּנְקִיִּים
יִדְרֹךְ קָשֶׁת·

כֵּן יְדַכֵּא תָמִים
מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמִים
עַד יִפָּתַח קָבֶר:
וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ
שָׁלֵם לִמְעוֹנָתוֹ
יִשָּׂא אֵבֶר·

בִּמְעוֹנֵי אוֹר
שָׂם לוֹ מָדוֹר
בְּגִבְעַת שָׁמֶשׁ:
וְרָשָׁע בִּגְאוֹנוֹ

יַשֵּׁם בִּזְדוֹנוֹ
וִיכַסֵּהוּ אָמֶשׁ ׃
וְתֹאכְלֵהוּ עֲלוּקָה
בִּשְׁאוֹל עֲמֻקָּה
וְאֵשׁ שָׁחַת ׃
וְצַדִּיק בְּמַרְגּוֹעַ
הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ
יִשְׂבַּע נָחַת ׃

יעקב ויוסף (כט) ׃

בְּרוּחַ יַעֲקֹב נִגְלָה לְיוֹסֵף בֶּן־זְקוּנָיו
וְהֵעִיר אֶת רוּחוֹ וְהֵאִיר אֶת עֵינָיו
לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ לְהִמָּלֵט מֵהַמְּצוּדָה
מֵאֵשֶׁת פּוֹטִיפַר לְצוֹדֵד נַפְשׁוֹ יְעוּדָה ׃

שְׁמוֹת אַחֶיךָ שִׁבְטֵי יָהּ בְּאַבְנֵי הַחֹשֶׁן יָאִירוּ
עַל לֵב הַכֹּהֵן בְּבוֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְיָעִירוּ
זִכָּרוֹן לִפְנֵי יְיָ וְכַשֶּׁמֶשׁ יוֹפִיעוּ
וּרְצוֹן מֶלֶךְ לְעַמּוֹ תָּמִיד יוֹדִיעוּ ׃
וְאַתָּה כִּי תִרְעֶה זוֹנוֹת שִׁמְךָ יִמָּחֶה
יִזַּח מִלֵּב הַכֹּהֵן בְּחֶרְפָּה יִדָּחֶה ׃
הִנֵּה כִּי כֵן בְּנִי כֵּן יִהְיֶה גּוֹרָלֶךָ

כט) מלמד שעלו ׃ כוטה לו ׃

רוּחַ זְנוּנִים כִּי יַעֲבוֹר עָלֶיךָ׃
כֵּן הָעִיר אִישׁ תָּם אֶת בֶּן־תַּמָּתוֹ
וְהֵשִׁיבוֹ מֵעָוֹן וְלֹא סָר מִתֻּמָּתוֹ׃
וְיַעֲקֹב שָׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּפִיו לֹא מָרָה
וְעָזַב אֶת בִּגְדוֹ וְלֹא הֶעֱמִיק סָרָה
בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ וְכִבְכוֹר לָקַח פִּי שְׁנַיִם׃
כִּרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם
וַעֲלֵי הַחֹשֶׁן אֲבָנִים לוֹ שְׁתַּיִם׃

היום קצר (כט)׃

הַיּוֹם קָצֵר! כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ?
יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ רְגָעִים׃
כָּל־רֶגַע מְלֹא פְּגָעִים
וְאֵיכָה תְּכַלֶּה בְּהַבְלֵי שָׁוְא יָמֶיךָ?

הַמְּלָאכָה מְרֻבָּה עֲלֵי אֲדָמָה
לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה בָּאתָ
טָמַנְתָּ יָד מַה מָּצָאתָ
לְחַיּוֹת רוּחַ לְחַיּוֹת נְשָׁמָה?

הַפּוֹעֵל עָצֵל! עֲשׂוֹת מֵאֲנָה יָדוֹ׃
מָחָר אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם אָנוּחַ
הַיּוֹם אִנָּפֵשׁ אֵצֵא לָשׂוּחַ׃
כֵּן יֹאמַר עָצֵל וְלֹא יַחֲרוֹשׁ שָׂדוֹ׃

כט) פרקי אבות ׃

הַשָּׂכָר הַרְבֵּה! יֵשׁ גְּמוּל נֶצַח
לְפוֹעֵל נֶאֱמָן מוֹנֶה כָּל־רָגַע:
לַעֲבוֹד יְעוֹרְרֵהוּ כָל־פֶּגַע
לַעֲבוֹד מִבְּלִי הָעֵז מֵצַח·

בַּעַל הַבַּיִת דוֹחֵק! וּמִי אֲדוֹנֶיךָ?
אֱלֹהֵי הָאָרֶץ הוּא אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם!
עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו כֹּל פִּגְעֵי הַחַיִּים
יַטּוּךָ אֶל אֲשֶׁר רוּחוֹ בְּלִי רְצוֹנֶךָ·

עַל כֵּן מְנֵה יְמֵי שְׁנֵי מְגוּרֶיךָ
וּדְעָה בִגְבוּרוֹת הֵם רְגָעִים
וְרֶגַע וְרֶגַע מְלֹא פְגָעִים
וְלֹא תְכַלֶּה בְּהַבְלֵי שָׁוְא יָמֶיךָ·

הַגֵּאִים (ל)·

אַרְבָּעָה הֵמָּה גֵּאִים
הוֹד מַלְכוּת מְלֵאִים:
גֵּא בַבְּהֵמוֹת שׁוֹר נוֹגֵחַ
גֵּא בַחַיּוֹת אֲרִי צוֹרֵחַ
גֵּא בָעוֹפוֹת נֶשֶׁר פּוֹרֵחַ
וְאָדָם גֵּא עַל כֻּלָּמוֹ
מִיָּדוֹ לָהֶם עֻלָּמוֹ·

ל) מדרש שיר׳ עמודיו׳

וַאֲשֶׁר יְצַוֶּה
וַאֲשֶׁר יְאַוֶּה
עוֹשִׂים בְּאֵמָה
חַיָּה עוֹף וּבְהֵמָה ׃
וּמֶלֶךְ עַל כֻּלָּם
אֱלֹהֵי עוֹלָם ׃

נעים הזמירות (לח) ׃

דָּוִד נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל
הֵעִיר שַׁחַר הוֹדָה לָאֵל
תָּפַשׂ כִּנּוֹר וְשָׁפַךְ רוּחוֹ
לִפְנֵי אֱלֹהָיו בְּנֹעַם שִׂיחוֹ ׃
נָאוֹן הֵנִיאוֹ
לֵאמֹר הִשִּׂיאוֹ ׃
מֶתֶק שִׁירָה
כִּי אָעִירָה
שְׂרָפִים כִּנּוֹר בַּל יָעִירוּ
יָשִׂימוּ יָד לְפֶה וְלֹא יָשִׁירוּ ׃
הַשַּׁחַר אוֹרוֹ הֵאִיר
וּבְנֵי כָנָף הֵעִיר
שָׁרוּ תְּהִלָּה

(לח) ילקוט תהלים סוף תתפט ׃

שָׁפְכוּ תְּפִלָּה׃
לֵאלֹהֵי עוֹלָם
גָּלוּי וְנֶעְלָם׃
מִבֵּין דְּשָׁאִים
מִבֵּין עֲפָאִים
מִבֵּין עָבִים
מִבֵּין כּוֹכָבִים
רָצִים וְשָׁבִים
קוֹלוֹת לַאֲלָפִים
כְּקוֹל שְׂרָפִים
וְדָוִד דָּמַע דָּמוֹעַ
שִׁירֵי תוֹדָה כִשְׁמוֹעַ:
וַיַּעַן׃ הַס כִּנּוֹרִי
הַס הַס מִזְמוֹרִי!

שמעון בן שטח׃

מִיַּד עַרְבִי קָנָה בֶּן־שֶׁטַח חֲמוֹר
תַּלְמִידָיו מָצְאוּ עֲלֵי צַוָּארָיו
אֶבֶן יְקָרָה וְקוֹלָם בְּשָׂשׂוֹן:
אֶבֶן טוֹבָה רַבִּי׃ אֶבֶן יְקָרָה!
בִּרְכַּת יְיָ הִיא תַעֲשִׁיר!
וַיִּשְׁמַע שִׁמְעוֹן וַיַּעַן: אַל נָא בָנָי!

וַיִּקֹּד וַיִּשְׁאַל בִּשְׁלוֹמוֹ ·
וַיִּקְרָא הַצָּר בְּעֶבְרָה וָזַעַם :
מִי אַתָּה ? אֱמוֹר הַפָּעַם ·
וַיִּקֹּד וַיִּשְׁתַּחוּ הֶעָנִי
וַיֹּאמֶר : יְהוּדִי אָנִי ·
וַיִּחַר הַצָּר וְקוֹלוֹ רָעַם
וְעֵינָיו לַהֲבוֹת זָעַם :
יְהוּדִי הוֹרֵשׁ בִּשְׁלוֹם הַמֶּלֶךְ ?
עֲמוֹד עַל מְקוֹמְךָ · לֹא תֵלֵךְ ·
וַיְצַו לְהָסִיר רֹאשׁ הַשּׁוֹאֵל
וְאֵין פּוֹצֶה פֶּה וְאֵין גּוֹאֵל ·
בְּהִשָּׁמַע הַדָּבָר נוֹסְדוּ הָעִבְרִים :
בְּהֵרָאוֹת הַמֶּלֶךְ נִהְיָה כְּעִוְרִים ·
הוּא נִרְאָה וִיהוּדִי בְּתֻמּוֹ
עָבַר וְלֹא שָׁאַל בִּשְׁלוֹמוֹ ·
וְקוֹל הַצָּר קוֹל רָעַם :
מִי אַתָּה ? אֱמוֹר הַפָּעַם !
וַיֶּחֱרַד וַיַּעֲמֹד הֶעָנִי
וַיֹּאמֶר : יְהוּדִי אָנִי ·
יְהוּדִי לֹא דָרַשׁ בִּשְׁלוֹם הַמֶּלֶךְ ?
עֲמוֹד עַל מְקוֹמְךָ · לֹא תֵלֵךְ ·
וַיְצַו לַטַּבָּח : שְׁלוֹף הַחֶרֶב
וְהָסֵר רֹאשׁוֹ לִפְנֵי עֶרֶב ·

וַיִּתְמַהּ הַטַּבָּח וַיֹּאמֶר: כִּי אֲדוֹנִי
אֶשְׁתָּאֶה כִּמְעַט אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי ·
הָרִאשׁוֹן שָׁאַל בִּשְׁלוֹמֶךָ
וְעַד מְהֵרָה הָעִיר זַעֲמֶךָ
וְזֶה עָנִי לֹא כָרַע עַל בִּרְךָ
וַחֲרוֹנְךָ בּוֹעֵר לְאֵין עֶרֶךְ ·
וַיִּגְעַר בּוֹ הַצָּר וַיֹּאמֶר לַשּׁוֹאֵל:
מִי שָׂמְךָ לְמֵלִיץ מִי לְגוֹאֵל?
תוֹאֲנָה אֲנִי מְבַקֵּשׁ לְאַבֵּד הַיְּהוּדִים
יַעֲשׂוּ אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ לַחֶרֶב הֵם יְעוּדִים ·

וְקוֹל מִמָּרוֹם: רָאִיתָ יְיָ עַוָּתָתִי
שָׁפְטָה מִשְׁפָּטִי וְעוּרָה לִקְרָאתִי!

עֵד נֶאֱמָן [לו] ·

שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֶשַׁע וְזָדוֹן
נָחָשׁ מְחַרְחַר רִיב וּמָדוֹן
יֵצֶר טָמוּן בְּחֻבְּךָ
בַּחֲלָקוֹת יַשִּׁיא לִבֶּךָ:
עֲשֵׂה אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ
מִי זֶה יָבוֹא בְּסוֹדֶךָ
יָקוּם עֵד נֶגְדֶּךָ?

לו) זהר ·

אֵין עֵד אֵין יוֹדֵעַ!
אֲטוֹם נָא אֲטוֹם אָזְנְךָ
עֵד מְמַהֵר שָׁם קוֹנֶךָ
עֵד צֶדֶק בְּקִירוֹת לְבָבְךָ
הוּא רוֹאֶה הוּא שׁוֹמֵעַ
הוּא חוֹקֵר סִתְרֵי קְרָבֶיךָ
אַף מוֹנֶה פֶּשַׁע וָפֶשַׁע
וָעֵט בְּיָדוֹ וְאַתָּה הַסֵּפֶר
וּבוֹ יְחוּקַק כָּל־רֶשַׁע׃
לָכֵן יְרָא עָפָר וָאֵפֶר!
כָּל עָוֹן כָּל רָעָה עֵד נֶגְדְּךָ
וְחֶבֶל בִּידֵי חַטָּאָה לְאַסֵּר יָדֶךָ
לַהֲבִיאֲךָ עַל כָּל נֶעֱלָם
בַּמִּשְׁפָּט לִפְנֵי אֵל עוֹלָם׃

הַשְׂגִיאָה [לז]׃

פְּנֵי אָדָם כִּפְנֵי אֵל מַלְאָכִים רָאוּ
לַעֲנוֹת קָדוֹשׁ פָּתְחוּ פִּיהֶם כָּרָעוּ
וַיַּפֵּל יְיָ תַּרְדֵּמָה עַל אָדָם מֵאֲדָמָה
וַיֵּדְעוּ כִּי אָדָם הוּא בְּאַפּוֹ נְשָׁמָה׃

לז) בשעה שברא הקב"ה׳ ברא׳ רבה׳ ח׳

המסה [לח]·

וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים
לְהִתְיַצֵּב עַל יְיָ
וַיָּבוֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם.
וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלָיו:
מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ בָּאתָ
לֶב־מִי נֶאֱמָן לְפָנַי כְּלֵב אַבְרָם מָצָאתָ?
וַיַּעַן הַשָּׂטָן:
בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת בְּנוֹ שָׁחַט מְרִיא וָשׁוֹר
וּלְךָ לֹא הִקְרִיב לֹא עֵגֶל לֹא שֶׂה לֹא תוֹר·
וַיֹּאמֶר יְיָ:
רֶגַע אֲצַוֶּנּוּ: אֶת יִצְחָק לְעוֹלָה הַעֲלֵהוּ!
עַד מְהֵרָה יָרוּץ בְּלֵב תָּמִים יַעֲלֵהוּ·
וַיְצַו וַיֵּלֶךְ לִשְׁחוֹט אֶת יְחִידוֹ
כַּהוֹלֵךְ לָחֹג חַג בְּבֵית יְדִידוֹ·

משתה המלך [לט]·

הַיּוֹם הִנְנִי וּמָחָר אֵינֶנִּי
אֵלֵךְ תָּמִים וּמוּכָן הִנְנִי
בְּכָל־עֵת יְצַוֵּנִי קוֹנִי
שׁוּב אֵלָיו עֲזוֹב מְעוֹנִי·

לח) סנהדרין פ׳ ט׳· לט) שבת קנ"ג·

מֶלֶךְ קָרָא אֶת עֲבָדָיו לְמִשְׁתֶּה
וְלֹא דִבֶּר אֶת הַמּוֹעֵד מָתָי ׃
הַמַּשְׂכִּילִים אָמְרוּ: אֵין דָּבָר חָסֵר!
וּמִי יוֹדֵעַ הָרֶגַע יֹאמַר הַמֶּלֶךְ:
שִׂימוּ לָחֶם! עַל כֵּן נִלְבּוֹשׁ
בִּגְדֵי כָבוֹד נַעֲמוֹד לִפְנֵי הַשָּׁעַר ׃
וְעֵת יִקְרָא הַמֶּלֶךְ הִנֶּנּוּ ׃
הָאֱוִילִים הִכְסִילוּ לֵאמֹר: יֵשׁ עֵת!
וַיֵּלְכוּ אִישׁ אִישׁ לִמְלַאכְתּוֹ ׃
פִּתְאֹם אָמַר הַמֶּלֶךְ: שִׂימוּ לָחֶם!
וַיָּבוֹאוּ הַחֲכָמִים וַיֵּשֵׁבוּ
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂמְחוּ עִם הַמֶּלֶךְ ׃
וְהַכְּסִילִים נָסוֹגוּ אָחוֹר וָבוֹשׁוּ:
כִּי לְבוּשָׁם מְגֹאָל
וְלֹא יָבוֹאוּ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ ׃

אדריאנוס ויהודי זקן (מ) ׃

זָקֵן רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ כְּשֶׁלֶג לְבֵנִים
נָטַע בְּזֵעַת אַפָּיו תְּאֵנִים ׃
וְאַדְרִיאָנוֹס עוֹבֵר לְפָנָיו וַיִּשְׁאָלֵהוּ
לְמִי הוּא נוֹטֵעַ לְמִי כָּל עֲמָלֵהוּ ׃
וַיֹּאמֶר: בַּבֹּקֶר זָרַעְתָּ זַרְעֶךָ

(מ) מדרש קהלת וסכותי ׃

וַעֲמָלְךָ לְפִיךָ אָכַלְתָּ פְּרִי יְגִיעֶךָ
וְעַתָּה כְּפֶשַׂע בֵּינְךָ וּבֵין קָבֶר
וְלֶאֱכֹל יְגִיעֲךָ כִּמְעַט אֵין שָׂבֶר
וְאַתָּה חוֹפֵר וְאַתָּה זוֹרֵעַ
וְאַתָּה עוֹקֵר וְאַתָּה נוֹטֵעַ ·
הַנֶּפֶשׁ רִגְעֵי חַיֶּיךָ עוֹדְךָ בָּאֲדָמָה
עוֹד מְעַט וּמַלְאַךְ מָוֶת יְצַו לִנְשָׁמָה:
הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר עִזְבִי גְוִיָּה
וְשַׁבְתְּ לְעָפָר לְאֶרֶץ נְשִׁיָּה ·
וַיִּצְחַק הַשָּׁב וּבְמֶתֶק שְׂפָתַיִם
הֵשִׁיב: יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
הוּא מוֹנֶה הוּא סוֹפֵר שְׁנֵי חַיֵּינוּ
כְּטוֹב בְּעֵינָיו מַרְבֶּה וּמַמְעִיט יָמֵינוּ
וַאֲנַחְנוּ נִיגַע בְּנֵי עֶשְׂרִים וּמֵאָה
כָּל־עוֹד לְאֵל יָדֵינוּ וְלָנוּ דֵעָה ·
וְעֵת תֵּצֵא מִפִּי עֶלְיוֹן: עִזְבוּ אֲדָמָה
הָשִׁיבוּ עֲפַרְכֶם לֶעָפָר וְלִי הַנְּשָׁמָה!
נַעֲזוֹב בְּלֵב שָׂמֵחַ כָּל־יְגִיעַ כַּפֵּינוּ
וַאֲשֶׁר שָׂמְחוּ לַעֲשׂוֹת לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ
נָשִׂישׂ אֲנַחְנוּ לַעֲשׂוֹת לְבָנֵינוּ ·

וַיִּפֶן אַדְרִיאֲנוּס וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר:
עֵת הַפְרַחַ הַתְּאֵנָה וְתִתֵּן בִּכּוּרֶיהָ
וְשַׂמְתָּם בְּטֶנֶא בִּירַקְרַק עָלֶיהָ

וַהֲבֵאתֶם לְפָנַי וְעָרְבָה לִי הַמִּנְחָה
וַאֲמַלֵּא טַנְאֲךָ שְׁקָלִים בְּשִׂמְחָה׃

יִרְאַת אֱלֹהִים הוֹסִיפָה יָמִים
וְחַי הַזָּקֵן בְּגִיל וּנְעִימִים
עַד נָשְׂאָה הַתְּאֵנָה בִּכּוּרֶיהָ
וְשָׂמָם בְּטֶנֶא בִּירַקְרַק עָלֶיהָ
וְהֱבִיאָם אֶל הַשָּׂר׃ וּבְמֶתֶק שְׂפָתַיִם
פָּתַח פִּיו וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
הֶאֱרִיךְ יָמַי׃ וְזֶה פְּרִי יְגִיעָתִי׃
וְעָלֶיךָ אָדוֹן תֶּעֱרַב מִנְחָתִי׃
וַיִּשְׂמַח הַשָּׂר וַיֹּאמֶר: נְעִימָה מְאֹד
מִנְחָתְךָ לִי וֵאלֹהֶיךָ יַאֲרִיךְ יָמֶיךָ עוֹד׃
וַאֲנִי מוֹצָא פִּי אֶשְׁמְרָה בְּגִילָה
וּלְמַלְאוֹת טַנְאֲךָ שְׁקָלִים אָגִילָה׃
שָׂרָיו רָאוּ אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וּמְאֹד הִשְׁתָּאוּ
צוֹרֵר הַיְהוּדִים מְכַבֵּד יְהוּדִי רָאוּ
וּפֶה אֶחָד שָׁאֲלוּ: הַמֶּלֶךְ יְהוּדִי מְכַבֵּד?
וַיַּעַן: אֲשֶׁר כִּבְּדוֹ אֱלֹהָיו אֲנִי לֹא אֲכַבֵּד? —

הַשְּׁכֵנָה רָעַת עַיִן אַף אֵשֶׁת מְדָנִים
רָאֲתָה הַשְּׁקָלִים בְּיַד בֶּן־מֵאָה הַשָּׁנִים׃
קִנְאָתָהּ הִתְעוֹרְרָה וְלַהֲבוֹת אֵשׁ עֵינֶיהָ
וְאֶל בַּעְלָהּ רָצָה וְתָרְקָה מְאֹד שִׁנֶּיהָ:

טֶנֶא שְׁקָלִים חֵלֶף טֶנֶא תְאֵנִים
נָתַן הַמֶּלֶךְ לַזָּקֵן וַאֲנַחְנוּ יְשֵׁנִים ׃
עוּרָה מַלֵּא אַמְתַּחַת בּוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ!
עוּרָה עָצֵל עוּרָה לָמָּה לֹא תֵלֵךְ?
צָעֲקָה הָאֲרוּרָה וְהוּא מִפְּנֵי גְבִרְתּוֹ בּוֹרֵחַ
מִלֵּא אַמְתַּחְתּוֹ תְּאֵנִים וּכְעוֹף פּוֹרֵחַ
עָף עַד הָאַרְמוֹן ׃ הַשּׁוֹעֵר סוֹעֵר לִקְרָאתוֹ:
מַה לְּךָ יְהוּדִי פֹּה? שָׁאַל שָׁאַל בַּחֲמָתוֹ ׃
וַיַּעַן: אַמְתַּחַת תְּאֵנִים אֲנִי מֵבִיא לַמֶּלֶךְ
וְאַמְתַּחַת שְׁקָלִים יִתֵּן לִי וְאָנֹכִי אֵלֵךְ ׃
הַשּׁוֹעֵר שָׂחַק וְרָגַז וּבָא אֶל אֲדוֹנָיו
וְהוּא כּוֹרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה וְנוֹפֵל לְפָנָיו:
אֲדוֹנִי לִפְנֵי הַשַּׁעַר עוֹמֵד יְהוּדִי
מְשֻׁגָּע כָּמוֹהוּ לֹא רָאִיתִי מֵעוֹדִי ׃
אֲנִי מְלֹא שַׂק תְּאֵנִים לַמֶּלֶךְ הֵבֵאתִי
וּמְלֹא שַׂק שְׁקָלִים יִתֵּן וְאָשׁוּב לְבֵיתִי ׃
כֵּן מִשְׁתַּגֵּעַ יְהוּדִי לִפְנֵי הַשָּׁעַר
יְצַוֶּה הַמֶּלֶךְ מַה יֵּעָשֶׂה לַבָּעַר?
יַעֲמוֹד לִפְנֵי הַשַּׁעַר וְעַל שִׁכְמוֹ הָאֵנָיו
וְכָל עוֹבֵר יַשְׁלִיךְ תְּאֵנָה בְּפָנָיו וְעֵינָיו ׃
הוּא אָמַר וַיְהִי צִוָּה וְעָמַד עַד לָיִל
עַתָּה שְׁלַח אֶל בֵּיתוֹ אֶל אֵשֶׁת הֶחָיִל
וַיְסַפֵּר לָהּ אֶת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ

וְכָל הַכָּבוֹד אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ כִּבְּדָהוּ׃
וַיֹּאמֶר: אַתְּ סִבּוֹת בְּכָל כְּבוֹדִי
וַאֲנִי אֲשַׁלֵּם גְּמוּלֵךְ בְּכָל מְאוֹדִי׃
וְהִיא לַעֲנָה לוֹ. לֵךְ עַתָּה אֶל אִמֶּךָ
תִּשְׁמַע כְּבוֹדְךָ וְתִשְׂמַח עִמֶּךָ
כִּי לֹא הֵבֵאתָ פַּגִּים עַל שִׁכְמֶךָ׃

ג׳ חַיֵּיהֶם אֵינָם חַיִּים (מח)·

אָדָם חֲסַר תְּבוּאוֹת מַחֲסוֹר יַעֲנֵהוּ
דָּבָר אֵין לוֹ בִּלְתִּי אֶל שֻׁלְחַן רַע עֵינֵהוּ
תֵּן לוֹ מַטְעַמִּים מְרוֹרוֹת יַשְׂבִּיעוּ עָנְיֵהוּ
יַד הַנּוֹתֵן כְּבֵדָה עַד עָפָר תַּכְנִיעֵהוּ
יִשְׁמַע קְלָלוֹת שׂוֹנְאוֹ לֹא יַעֲנֵהוּ
עָנְיוֹ יְעַוֵּת תָּמִיד דִּינֵהוּ! —
בְּכֵה עָלָיו רַב בְּכֶה מַה חַיֵּיהוּ?

אִישׁ אִשְׁתּוֹ מוֹשְׁלָה בוֹ וְיָדָהּ גּוֹבֶרֶת
כַּאֲשֶׁר יַשְׁמִיעַ קוֹלוֹ חֲמָתָהּ בּוֹעֶרֶת
יֵלֵךְ יֵשֵׁב יִשְׁכַּב תָּמִיד נַפְשָׁהּ סוֹעֲרָה
לִקְלָלָה לִנְאָצָה פִּיהָ תָּמִיד פּוֹעֲרָה

מח) ג׳ חייהם אינם· עירובין פ׳ ח׳·

*) פגים תאנים בלתי מבושלים והמה קשים ונוחים לפציע את המַכה בהם·

Miryam u-vaneha.

DATE DUE		
	MAR 13	